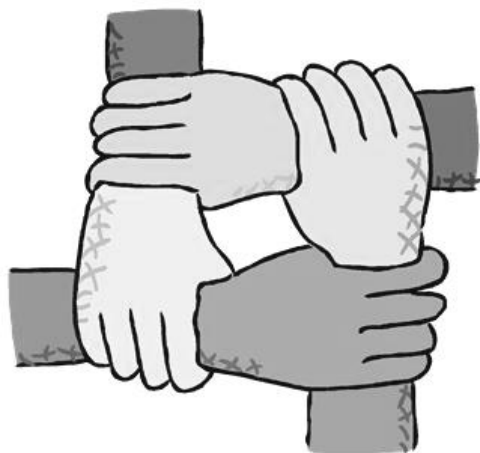

Danaba ka keta diɲε kɔnɔ

Iyan Filanderi de ye seɓe nin seɓɓaga ye

Bibili verise miw b'a kɔɔ, o bɔra Semeri kɔɔ.
Kalantaba copyright © 2000, Jamanaw ka Sosiyete min be
Bibili laben de ye daa di

Sɛbɛ labɛncogo**gafe**

1. Danaba ni diɲɛ koo 3
2. Kɔgɔ ni yelen koo 8
3. I mɔgɔ ɲɔgɔn kanuya koo 12
4. Danaba ni jamana ka koo (politiki) 17
5. Danaba ni murutili koo 22
6. Danaba ye hɛrɛ jusigiba le ye 27
7. Danaba ni teleniya 32
8. Danaba ni sida bana koo 37
9. Danaba, muso cɛ salenw, faratɔ denw 41
10. Danaba ni sereya koo 45
11. Baara dafani koo 50
12. Danaba ni jijali 54

1

Danaba ni diɲe koow

An bi na koow damine ni a kunbabaw ye, o ko fe an bi na taga ni miiriw min be bo Yesu ka deliliw la, o min bi sɔɔ Yuhana sura 17-14 ka se 18 ma.

«Ne ye i ka kuma fɔ u ye, o la diɲe mɔɔɔw be u kɔɔniya, bari u te diɲe mɔɔɔw ye, i n'a fɔ ne fana te diɲe mɔɔɔ ye cogo min na. Ne te i daali ko i k'u ta ka bo diɲe na, nga i k'u tanga juguman ma. U te diɲe mɔɔɔw ye i n'a fɔ ne fana te diɲe mɔɔɔ ye cogo min na.

I k'o saniya i ka tiɲe barika la. I ka kuma le ye tiɲe ye.

E ye ne ci diɲe na cogo min na, o cogo la fana ne b'u ci diɲe kɔɔɔ.»

1. «Diɲe» kɔɔɔ ye mun ye

Nin kuma kise min ye diɲe ye, a bi sɔɔɔ nin yɔɔɔ ni na siɲe caama, k'a sɔɔɔ, an ka kuma kun le ye ko danaba ka jɔɔɔɔ ye min ye diɲe koo la. O de kɔɔɔɔ nafa b'a la an ka nin kalan nin damine k'a yira kitabu be min yira nin kuma kun na.

A fɔɔ, diɲe ye fen min ye, o ye yɔɔɔ ye an kera sigibaw ye o min na. O ye an ka lamini koow, ani an ka laada koow, ni an ka mara le ye. K'a sɔɔɔ Kitabu be o diɲe nin yira cogo wɛɛ

la. O ye hakili jagabɔ koo ye min be an ka laadaw ni an ka maraw la, o min be Ala sɔsɔ.

An m'a fɔ ko fɛn min beɛ be diɲe kɔɔ, ko o ma ɲi, fɛn ɲumaw fana be a kɔɔ; nka adamaden jurumutɔ ani sutana be kuntigiya min ke, o de be kojugu yerekera diɲe ka fan caama fe. O de kɔɔn, an minw ye danabaw ye, an ka kan ka an yere ɲiniga, an ka kan ka cogo jumen ta walisa ka se ka o kojuguw kefe.

2. Danaba ka jɔɔɔ diɲe kɔɔ: kalan sen kun nafama saba be o kɔɔ

An ye ɔɔɔ min kalan sanfe, an bi na kuma kun saba bɔ o kɔɔ:

Fɔɔ taa, danaba ka teli ka a yere sɔɔ kefe la ni diɲe ye.

O kɔ, Yesu m'a ɲini an fe ko an ka bɔ diɲe la, nka, a ko an ka to diɲe kɔɔ ani ka an tagama cogo kɔɔsi.

A laban, Yesu bi an ci diɲe kɔɔ ko an ka taga ka koɲuma ke.

Nin kalan sen kun nunu be ni nafa ye kosebe, ka masɔɔ diɲe ye ɔɔɔ ye min ka gefe, ani farati baa la, o la, danaba samalen lo diɲe ka kɔɔbɔli koow fe ka ɲenemaya i ko diɲe mɔɔw.

Ka sɔɔ, Yesu be min ɲini an fe, o ye ko an kana don diɲe ka koo la! Fan were fe, Yesu b'a fɔ an ye ko an kana to diɲe be an ɲenamini ni a ka koow ye, walisa an kana don jurumu la,

ka fara o bɛɛ kan, Yesu bi an wele ko an ka kɛ dijɛ la, ani cogo nɔma ka ye an na koɔnɔma kɛ fan fɛ.

Nin koo ni man nɔɔɔ. Danabaw dɔw bɛ yen, u timina ka di ka kɛ mɔɔɔ jɛlen senumaw ye, ani u bɛ u yɛɛ tanga dijɛ koo ma pewu. A bi se ka ban a ti taa danabaliw fɛ, a bi to ni danaba jekuluw ye, ani ka dan tige ni dijɛ koow ye pewu. K'a sɔɔ o kɛcogo nin ti bɛn ni nɔyirala, wala kalan min Yesu y'a di an ma.

3. Nin kalan bɔɔra nɔyirala min bɔɔra Matiyo o min bɛ wele fana ko Levi

An b'a fɛ ka titin nin nɔyirala la min bɔɔra kibarɔ duma ka sɛbɛw kɔnɔ. An bi miiri Matiyo o min bɛ wele ko Levi ale ka wele cogo la min bi sɔɔ Luka ka sɛbɛ la sura 5.

Matiyo min tun bɛ wele fana ko Levi, ale tun ye niisɔngɔ minebaga le ye. k'a sɔɔ, o wagati mɔɔɔw la, mɔɔɔ min tun bɛ o baara kɛ, ale tɔɔɔ tun bɔlen lo ko a kɛra mɔɔɔ tilɛnbali ye. Matiyo tun bɛ min ninina, o ye k'a yɛɛ kɛ waritigi ye, o de kɔsɔn a tun bɛ sɔn soro fɛn ma, ni galon koow, ni tilɛnbaliya koow ma. K'a sɔɔ o kɛcogo tun ye dijɛ taa ye, ka fanga digi a kan caama.

K'a sɔɔ, lon dɔ la Matiyo ye Yesu kunbɛn, ani Yesu y'a fɔ a ye ko a ka tugu ale kɔ. A ye Matigi kunbɛn min kɛ, o kɛra sababu ye a ye yɛlɛmani sɔɔ ka bɔ dijɛ koow la o min tun ye a nɛnɛmaya minɛ. Kamasɔɔ, ka se ka tugu Yesu kɔ,

waajibi lo a ka ban wasabaliya, ni tilenbaliya koo ma, ani ka ke mɔɔɔ sinsini ye ani ka tilen.

Nka, a bi se ka ke ko a tun be a yere jiniga nin koo damaniw la ko: a ka kan ka to ka taga bo lanpo minebaga tow ye wa, wala a ka ban ka u ye wa, wala ka ban ka jɛɔɔɔnya bee tige ni u ye?

Matiyo ye sira min jɛnatɔmɔ nin koo la, o fɔɔra an ye Luka sura 5 la. An b'a kalan ko Matiyo min be wele fana ko Levi, ale ye dumunibaa laben k'a teriw wele, o dow tun kera nafolotigiw ye tilenbaliya koow kɔɔɔ. O cogo la lo Matiyo tun sera k'a ka jurumuw bee dabila, nka a lamini mɔɔɔw minw tun be jurumu kɔɔɔ a tun ma olugu bila. a tun be tagara je ka teriya ke ni u ye.

Farisienw tun bi siran na ko nin dumuniba kana yeɛema ka ke kakalaya koo ye. O Farisienw tun be miiri ko n'i b'a fe ka ke mɔɔɔ jɛlen ye, i ma kan ka dumuni ke ni mɔɔɔ minw ka jurumu bi ye keɛ kan. U bi miiri ko ni olugu magara u la, olugu be na ke mɔɔɔ nɔɔɔlenw ye, Yesu yere ye o koo je yira.

An ka segi ka na ni dumuniba min tun labena. Luka ka kitabu b'a fo an ye ko Yesu yere tun be o dumuniba yɔɔɔ nin na. O cogo la, an bi se k'a fo ko Matiyo ka miiri tun te ko a b'a fe kakalaya koo ka taa je. Danaba bi se ka wagati diman ke ni danabaliw ye, ni a ma sira di jurumu koo ma.

An lani baa ra ko Matiyo ka miiri tun ye min ye k'a ka teriw wele, o ye walisa u ka Yesu kunben. Matiyo tun b'a fe a ka teriw ka se ka foni ka bo jurumu min bi taa n'u ye halakili yɔɔ la, ani ka ɲenemaya ni Kirisita ye. Matiyo tun ban na kojugu ke ma, tileniya ni sinsini nafa ye min ye, a tun ye o sɔɔ, ani a tun b'a fe o here nin ka yereke a gerefe mɔɔw fana fe.

O cogo la, ni Yesu mana fo a ka kalandenw ye ko: «Tugu ne ko», o weleni ti nin ye ko i ka ban fen bee la ka bo diɲe la ka taga ke i kelen yɔɔ do la. Ni an bi tugura Yesu ko, a be an kalan ka faranfasili yira an na, diɲe fen min bi se ka an ka ɲenemaya tiɲe. Ani a be an deme Ninsenu barika la ka an boɔi. A be an kalan ni a ka kuma min ye, o be an deme walisa an ka saniyali, ni senumaya, ni tileniya..., hali ni an be ɲenemayara yɔɔ gelema na. Ka fara o kan, ka i to kalandenya la, Yesu bi an ci diɲe la walisa an ka taa ka hakili kura don mɔɔw la.

Yesu bi min yini an fe, o ye ko an ka sigesigeli ke koow la, ani ka diɲe ka fan jugu bo an ka miiriw la, ani ka to here la ni an ka lamini mɔɔw ye o min be diɲe ka janw la.

A foɔ taa ye min ye, an ka kan ka keke ke ni jurumu min bi sɔɔ an dusukun na. O temeni ko, Yesu bi an ci diɲe la walisa an ka taa ka kojugu keke ani ka here sigi diɲe kɔɔ. O keke nin ka kan ka ke ni Ala kanuya ye, i ka kan ka see sɔɔ o keke la delili ani cogo numan min i y'a sɔɔ Yesu Kirisita barika la.

2

Kɔɔ ni yelen koo

Sura tɛmɛni la, an y'a kalan ko Yesu bi an cira dijɛ la walisa an ka taa ka kɛwalɛn ɲuman sigi. Sisan an b'a fɛ ka an ka kalan sinsin o kan ka bɔ Matiyo sura 5 la- 13 ka se 16 ma. O kalan sisan:

«-Aw ye dijɛ kɔɔ ye. Nga ni kɔɔ timiya bɔra a la, mun b'a kɛ kɔɔ ye tugu? A te foyi ɲa tugu. A ka ɲi ka fili, mɔɔw ka taama a kan.

Aw ye yeelen ye dijɛ kɔɔ. Dugu min siginin be kulu kan, o te se ka dogo.

Mɔɔ si te fitine mana k'a bila gongo jukɔɔ, nga a b'a bila fɛɛn dɔ kan janko a ka yeelen bɔ soo kɔɔ mɔɔw bɛɛ ye.

Aw ka kɛwalɛɲumanw kɛ ka yeelen bɔ mɔɔw ye ten, waasa u ka aw sankolo la Faa boɲa.»

Nin yɔɔ nin na, Yesu bɛ a ka kalandɛnw suma ni kɔɔ ni yelen ye. An bi na ɲini ka o kumaw kɔɔ famu.

1. «Aw ye dijɛ ka kɔɔ ye!»

Yesu ka tile la, kɔɔ tun bɛ fɛn caama kɛ i n'a fɔ ka sogo ni jige mara. An y'a dɔn ko jamana min futeni ka caa, ani jii suma fɛn tɛ yɔɔ min na, sogo ka teli ka toli u fɛ. Ayiwa n'i ye kɔɔ don sogo la, a bi se ka i mako ɲɛ ka se wagati damani ma.

O cogo la, an ka kan ka famu ko ni danabaw bi yɔɔ min na, olu bi se ka ke sababu ye ka mɔgo wala fen caama yeɓema cogo numa na, ka kojugu sumaya ka na ni ko numan ye.

Neyirala damaniw file nin ye ka se ka nin kumaw famu ka ɲɛ.

Danaba min b'a lon ko kakalaya min bi na ni sida bana ye, wala taba jugu min bi wele ko dɔɔki, ani dɔɔ, ko o ye fen juguw ye, o danaba bi n'a damine k'a ka denw lasomi o koo la. A ka lasomili bi se ka wagaya ka taa mɔgo werew fe fo u be lameni ke a ka ladiliw la ka o fen juguw ka ceeni famu. Danaba fana bi se ka baara ke ni jekulu mɔgow ye min be denw kalan ka u tanga koo caama ma.

Nayirala filanan file: Danabaw ka kan ka u yere yira ko u kera danaba ce ni danaba muso sobew ye, kantigiya ni tileniya la. Olugu ka neyirala ni hakili kura min u b'a di diɲɛ ma, o bi se ka mɔgo dow wele ka jageleya d'u ma walisa u ka ban tɔɔli ni tilenbaliya sifaw bee ma.

A laban ye min ye: Ni mɔgo do ye danaba hake ta, o danaba ka kan ka yafali ke, a man kan ka dimiya bo. Sani a ka kele mine k'a juguya, a ka kan ka cogo nini ka o kelew ban, ani ka ben don. O kecogo ɲɔɲɔn bi mɔgo jaa geleya ka ben nini, ani ka gwasow ni jekuluw deme ka bo fariya koow la.

2. Kɔɔ min ka timiya bɔɔra a la:

Ayiwa, ɲeyirala min an y'a kalan sanɛ, a bi an demɛ k'a famu ko cogo numa bi se ka dɔ bɔ kojugu caama na an sigi yɔɔ laminiw la. K'a sɔɔ Yesu bi kumana ka taga kɔɔ bi se ka bɔɔ a timiya la, ani a ti foyi ɲɛ tugu. An bi se ka o famu cogo jumɛ la?

Yesu y'a yira i n'a fɔ ni kɔɔ mara yɔɔ ɲagamina ni sigen wɛrɛw ni fɛn nɔɔɔɔɔn wɛrɛw ye, o bi se ka kɛ kɔɔ ka timiya bi bɔ a la. O cgo kelen na, ni danaba bi a yɛrɛ nɔɔɔ, ka diɲɛ mɔɔɔw ka kɛcogo ta, ani ka to ka jurumu kɛ, o danaba ni ɲɔɔɔɔɔn ti na se ka cogo numa sɔɔ a yɛrɛ la, mɔɔɔ bi se ka kalan sɔɔ min na tugu. Nafa b'a la danaba cogo ka se ka bɔ dana ni a lamini mɔɔɔw taa ye. Danaba ka kuma ni a ka kɛwalenw ma kan ka ɲɔɔɔɔɔn sɔɔɔ. Ni ale yɛrɛ bɛ ɲanamaya kakalaya kɔɔɔ, a ti na se k'a kɛbagaw jaa gɛɛɛya u ka bɔ a kɔɔɔ. I bɛ na se ka tɔyɔɔli koo kɛɛ cogo jumɛn, ni ele yɛrɛ tileni tɛ? Ani, ni an tɛ yafa an mɔɔɔ ɲɔɔɔɔɔn na, an bi na se ka hɛrɛ ni bɛn sigi mɔɔɔw fɛ cogo jumɛn na?

3. «Aw le ye diɲɛ ka yelen ye!»

Yesu y'a fɔ a ka kalandenw ye ko: «aw le ye diɲɛ ka yelen ye.» O kalan nunu cogo ye kelen le ye, nka nin yɔɔ min bɛ kumana yelen koo la, nafa baa bɛ ale la. Fɛn o fɛn ka ɲi, yelen bɛ o le yira, i n'a fɔ: tiɲɛ ni jɛlenya, tileniya ni kanuya. O cogo la danaba bi cogo numa yira diɲɛ la tuma min a bi ɲɛnɛmayara ka kɛɲɛ ni nin kɛwalen ɲumaw ye min mɔɔɔ bi se k'a ye. Ka kɛɲɛ ni Yesu y'a fɔ cogo min na, an fana b'a fɛ k'a fɔ ko o kɛwalen ɲuma nunu min bɛ fara yelen kan, ka

kan ka ye an ka jɛnɛmaya la. Yesu ye koo dɔ fɔ ka taga fiteni min mɔɔ b'a mana ani ka bɔɔ daga ta k'a datugu. Ni a bi ten, a tɛ foyi jɛ tugu.

O cogo kelen na, ni danaba tɛ a ka danaya yira kɛnɛma, a tɛ na se ka kɛwalen juman si yira dijɛ la. Nin kuma bɛ taga jɔɔɔn fɛ ni kɔɔ min ka timiya bɛ bɔ a la.

Yelen koo jɛyirali ye nin koo le yira, kamasɔɔ Yesu y'a yira ko ni an ka yelen bɛ bɔ, mɔɔw bɛna nɔɔ la Ala tɔɔ kan. O cogo la, an ka jɛnɛmaya ni an kɛwalen jumaw ani an ka kumaw ka kan ka jɛ sin Ala fan fɛ. O cogo bi se ka kɛ, ni a sɔɔla ko an cogo bɛ Ala ka cogo yira, i n'a fɔ: kanuya la, tileniya la, makari la, tijɛ fɔ la, muɔuli la, kantigiya la, ani o jɔɔna caamaw.

A ka ni an ka nin ka wagaya cogo yira, kamasɔɔ, fɛn juma min an bi se ka kɛ k'a di mɔɔ ma, o ye ka Ala ka cogo yira a tigi la, k'a jɛmine ka na ni a ye Matigi la. Fan wɛɛ fɛ, mɔɔ min bɛ yeɛma Matigi fɛ k'a demɛli jini, ale tigi ka jɛnɛmaya bɛ na yeɛma, ani a bɛna koɔjuma jini.

3

I mɔɔɔ ɲɔɔɔn kanu

An ka miirili bi ɲesin Yesu ka kalan ma, min ye i mɔɔɔ ɲɔɔɔn kanuya ko ye, ni o bi sɔɔɔ Kitabu kɔɔɔ:

«Aw y'a men, a fɔɔa ko: <I k'i tɔɔɔɔn kanu k'i jugu kɔɔniya.>

Ayiwa, ne b'a fɔ aw ye ko aw ka aw juguw kanu ka Ala daali aw tɔɔɔɔbagaw ye.

Aw k'o ke janko aw ka ke aw sankolo la Faa deenw ye, bari ale be tile bɔ mɔɔɔɔjuguw ni mɔɔɔɔɲumanw ye, ka sanji di koɲumankelaw ni koɲugukelaw ma.

N'aw b'aw kanubagaw dɔɔɔn kanu, aw bena mun tɔɔɔ sɔɔɔ o la? Hali lenpominelaw te o ɲɔɔɔn ke wa?

N'aw b'aw balimaw dɔɔɔn fo, aw be mun lo ke ni tɔɔ t'a ke? Hali Alalɔɔnbaliw te o ɲɔɔɔn ke wa?

Aw ka ke mɔɔɔɔɲumanw ye i n'a fɔ aw Faa min be sankolo la.» (Matiyo sura 5. haya 43 ka se 48 ma)

Nin sura ni ka kuma kun ye i mɔɔɔ ɲɔɔɔn kanuya koo le ye, k'a sɔɔɔ an ye yɔɔɔ min kalan nin ye, o b'a fɔ an ye ko an ka an juguw kanu.

Yesu ka kuma b'a yira an na ko k'an to Yesu ka kalandenya la, an ka kan ka kanuya min yira, o bi dana ni an be kanuya

min kunbɛ diɲɛ la. An cogo ka kan ka kɛ dana ni diɲɛ taa ye, an ka kan ka Ala ka kanuya le yira. A ye sira di ne ma ne ka se ka Yesu ka kumaw ɲɛsin fan yira aw la.

1. Jon le ye an ka mɔɔɔ ɲɔɔɔ ye?

Sariya min diira lahidu kɔɔ la, o ye ciraw ka sɛbɛriw le ye, ani a b'an kalan ko: «aw ka aw mɔɔɔ ɲɔɔɔ kanu.» K'a sɔɔɔ, Yesu ka tile la, lɔnikɛlaw dɔw tun bɛ sɔɔɔli kɛ o koo la: «Ne ka mɔɔɔ ɲɔɔɔ ye jɔn le ye?» Olugu tun bɛ taga laban ni jaabili min ye, o ye nin ye ko mɔɔɔw dɔw bɛ yen min tɛ se ka kɛ olugu ka «mɔɔɔ ɲɔɔɔ ye». A kɛra i n'a fɔ o lɔnikɛlaw nunu tun b'a fɛ ka fɔ ko dan yɔɔɔ bɛ nin ci fɔlen na. U tun t'a fɛ ka u ka kanuya yira u ka wagati mɔɔɔw bɛɛ la, o cogo la u tun bɛ cogo ɲini ka u mɔɔɔ ɲɔɔɔ ka kanuya koo doni fiɛnya. U tun bɛ se ka ni fɔ ko: «Nin muso ye duna le ye, o cogo la, a tɛ ne ka mɔɔɔ ɲɔɔɔ ye, ni ne m'a kanu, tiɲɛ bɛ ne fɛ.» «Wala nin cɛ ye filili baa kɛ ka tɛmɛ, a tɛ ne ka mɔɔɔ ɲɔɔɔ ye, ni ne m'a kanu, o tɛ ne ka filili ye.»

Yesu tun b'a fɛ ka o hakili kuntan ni kɔɔɔfɔ, o le y'a to a ko an ka mɔɔɔ ɲɔɔɔ bi se ka kɛ mɔɔɔ min an b'a jatira ko an jugu lo.

2. Kanuya tɛ mɔɔɔ bɔ mɔɔɔ la

Adamaden bi se ka mɔɔɔ damaniw bɔ ka o kanu cogo nɔɔɔma la, o tɛ fɔn adamadenya la, a ka luu kɔɔɔ mɔɔɔw ni a teriw min bɛ a lamini la. Ani sira bɛ mɔɔɔ ye k'a ka lamini mɔɔɔw kanu kɔsɛbɛ. Nka, ka an to Yesu ka kalandenya la, an m'an kan ka dan o yɔɔɔ la, an ka kanuya m'an kan ka kɛ

ni dan ye. An ka kanuya ka kan ka wagaya ka temen an lamini mɔgɔw kanuya kan, ani k'a file ni an mɔgɔ «ɲɔgɔn» wala mɔgɔ werew be yen min mako be an ka kanuya la. Yesu ka kalan be an wele ko an k'an mɔgɔ ɲɔgɔnw kanu faran fasili kana ke a la. An m'an kan ka ban ka mɔgɔ demɛ ka kiri ben a kan ko a be ten a be ten, i n'a fo a ka siya bi ten, wala a ka dinan, wala a tigi ye cogo, wala a ka koo temeniw jati. Yesu bi an ɲɛ yelemana k'a sin sankolola Faa ma, o min be tile bɔ, ka sanjii di mɔgɔ juguw ni mɔgɔ ɲumaw ye, a te wolomani ke.

3. Ka kanuya ke Ala barika la

Ninigali kelen be yen: mɔgɔ caama ye u yere fili fen ɲini na, fo a kera sababu ye, an ti se ka balimaya yira ɲɔgɔn na tugu, k'a sɔɔ an caama be an yere sɔɔ geleya la ani demɛbaga te yen. An be mɔgɔ minw bee kunben an ka siraw la, yala Ala b'a fe an ka olugu bee kanu wa?

An te se ka fen min ke, Yesu te o ɲini an fe. Dan yɔɔ be an bee fe siga t'o la, wagati min b'an fe, o wagati ye o dan sigi an na, kenɛyali koo be dan don an na, wari koo be dan don an na. Yesu be o barinan koo nunu bee famu an na. Yesu ka lapini taa ye min ye, o ye ka an demɛ walisa an ka se ka bɔ juguya miirili la, o min be ke sababu ye an be an ka dusukun tugu, fo an te se ka mɔgɔ kanu tugu, makari te ke an na tugu, tige labila te an na tugu, ani an labeni te ka an yere saraka mɔgɔ were kɔsɔn tugu.

4. Kanuya sɛbɛ ka cogo

Danaba cogo ka kan ka bɔ dana ni diɲɛ mɔgɔw taa ye u ka kanuya sira fɛ. An bɛ bi tile min na, nin kuma kise min ye «kanuya» ye, a cogo ka caa. O la, ni an y'a fɔ ko an bɛna an ka «mɔgɔ ɲɔgɔn kanu», an bi se ka an yɛrɛ ɲiniga ko an ka kan k'a kanu cogoya jumɛn le ra.

Ka kɛɲɛ ni an ka bi tile ye, «kanuya», bɔni lo mɔgɔ ka dusukun miiri ma. Mɔgɔw bɛ o le yira ko kanuya. Ka kɛɲɛ ni Kitabu ka cogo ye, «kanuya» bi yira kɛwale la, kɛwale min bi kɛ ka kɔɲuma dɔ dafa. Mɔgɔ min falɛn lo ni diɲɛ ka miiri ye, o bɛ o yɛrɛ ɲiniga ko ni ale bɛ nin ni nin kanu, a bɛ mun nafa le sɔrɔ. O cogo la a bɛ sɔn ka mɔgɔ kanu wala ka mɔgɔ tɔgɔ ɲuma fɔ ni a y'a lɔn ko a bɛna fɛn dɔ sɔrɔ ka bɔ o tigi fɛ; o kanuya ɲɔgɔn ye yɛrɛ nafa ɲini le ye. Kitabu bi nafa don nili la, ka tɛmɛ sɔrɔli kan. A bɛ an jaa gɛlɛya ko an ka an sankolola faa cogo dege, o min bɛ fɛn ɲuma caama di an ma, fɔɔ ka taga a yɛrɛ dɛncɛ di an ma, o ye Yesu ye, k'a kɛ an ka kisiba ye. Ka kɛɲɛ ni Kitabu ka fɔta ye, kanuya tɛ a yɛrɛ nafa ɲini.

O cogo la, ni an bɛ kanuya kɛ, a kun kana kɛ ko an bɛna fɛn dɔ sɔrɔ, nka, an k'a kɛ mɔgɔ wɛrɛ nafa kama, an ka siya nafa kama, ani nin miiri ka kɛ an na ko a ka kan ka Ala tɔgɔ boɲɛ.

5. I mɔgɔ ɲɔgɔn kanuya cogo

A fɔɔ taa, an bi se ka an ka kanuya yira an mɔgɔ ɲɔgɔn na, k'an yɛrɛ mina walisa an kana kojugu kɛ a la, k'o tigi boɲɛ ka kɛɲɛ ni a cogo min b'a la. An ka kan ka fagali ni dimiya bɔ,

keɛ, wala jatɔya miiri beɛ bo an ka miiriliw la. An ka kan k'a boɲe la a tigi ka sɔɔ fɛnw la, ka ban soɲeli ni nigɛ ka dumu ma, o tigi ta fan fɛ. An ka kan k'a tɔɔ ɲuma fo, galon wala tɔɔ cɛɛni kana la a tɔɔ kan. Ani o ɲɔɔn naw.

N'i tɛ juguma ɲini ka di i mɔɔɔ ɲɔɔn ma, o be ke i miiriya foɓ ye min tɛ se ka yeɛɛma!

A filana ye min ye, i ka kewalen ɲumaw sigi walisa i ka mɔɔɔ ɲɔɔn ka sigi ka se ka ɲɛ. Cogo caama be yen an bi se ka min ta walisa an mɔɔɔ ɲɔɔn sigi koo ka ɲɛ. Ani o kɛra sababu ye an be an yeɛ ɲininga nin na ko: «Ne ka mɔɔɔ ɲɔɔn ɲininan koo ye jumɛ ye, walima ne ka cin mɔɔɔw ɲininan koo ye jumɛ ye, walima ne ka dugu denin mɔɔɔw ɲininan koo ye jumɛ ye?» O wagati kelen na, a ka ɲi an k'an ka se koo, ni an ka sɔɔɔli sigɛsigɛ ani k'an yeɛ ɲininga ko an bɛna an ka sɔɔɔtaw bila baara la cogo min na, walisa ne ka sigi ɲɔɔn ka to wasali la. I ka miiriw bila kɔfɛ, ani ka Ala sago ɲinin. Fɛn kelen kɔni be yen, o ye ko ni an ye Ala ka kanuya file an fan fɛ, waajibi lo an bi na se ka hakili kura don an lamini jama la.

4

Danabaa ni politiki koo

Sisan, an bi an yere niniga nin koo kelen na: «Danaba be ni ketaa ye a ka jamana ka politiki koo la wa?»

An b'a fe k'a yira nin yɔɔ la ko danaba bi se ka nafa don politiki koo la.

1. Politiki min tun be ke Yesu ni danaba folw ka tile la

Danabaw daw be miiri ko an ka kan k'an niyɔɔ bo politiki koo la pewu. A kera i n'a fo u b'a fe k'a fo ko Yesu ma politiki baara ke, o min ye ka jamabaa lajen ka kuma u fe, ani wagati folo la, Egilizi damine ma janto o koo la.

Tije lo, Yesu ma politiki ke i n'a fo an be politiki koo miiri cogo min na bi, wagati temeni la, Yesu ye cogo sɔɔ ka kuma politiki koo la.

Katuguni, yahutuwa ni Romɛkaw jamɔɔw o minw tun be dugu ka politiki naa fe, olugu y'a ye ko Yesu be olugu ka baara cogo kɔɔ fɔɔra. Ka Yesu to o wagati ka tile la u cema, u jaa tun ma sigi n'a ye, a kera sababu ye, u ye u ka kuntigiya ta ka miiri ko u bi se ka Yesu tunun u cema lon do. Ni an ko an b'a file yere, Yesu ni olugu ye kumaw falen jɔɔɔn ce cogo min na, an bi se o sen fe ka miiri yɔɔ sɔɔ ka jɛsin nin politiki koo la.

koo ka di a ye, ni ale don na politiki koo la, ale bi se ka ko caama yeɓema koɲuma barika la.

Danabaw bi se ka u kan bo o mɔɔw cema, ani ka yeɓemani numa don o yɔɔ la. Ɗeyira la do file nin ye:

Danaba bi se ka guverinima baarake numaw sigi, an ka jijali di baarakelaw min be guverinima ka nafolo koo kun na, walisa u ka ke kantigiw ye a la.

Danaba bi se ka sariya tileniw sigi, o sariyaw ka se ka jamana denw min tɔɔna, olugu ka se ka demeli sɔɔ. I n'a fo faratadenw ni muso ce salenw.

Danaba bi se ka latigeli numa ke min be na ni ben ye, ani tileniya, walisa ka keɓe ban jamana kɔɔ.

An y'a kɔɔsi k'a ye ko fofofo Ciraw kumana guverinima ka kuntigiw fe caama.

U tun be kuma ka ɲesin ko tileniya te yen, ani mɔɔw tun ka kan ni min ye, u tun te o sɔɔ fana. Ciraw tun be hami fantaw ni fanga koo kera mɔɔ minw la. Mɔɔ minw tun be masaya ta fanga la, ani ka mɔɔw mine koo juguya, ani ka mɔɔw ke ɲɔw ye, u ye olugu kɔɔfo caama. Bii bi nin nan, danabaw fana be ni o hami nin ɲɔɔn ye u dusukunw na, u mako be jamana min be tileniya koo ke, ani politiki ɲamɔɔw minw be jamana koow ɲemine ka ɲe. Danaba be olugu ka here bee fe. Danabaw minw ka ɲaniya bi ten, olugu ti se ni u ma tali ke u ka jamana ka politiki koow la, walisa jamanadenw ka

heɛ, ani ɲetaga sɔɔɔ, ani ka ye ko celabenni ye tileniya denw wolo.

A bi se ka ke ko minw beɛ be an ka sebew kalan, olugu caama bi se ka fo ko olugu ti se ka don jamana n'a politiki koo la, i n'a fo ka ke depite ɲɔɔɔ ye. An kana ɲine ko an bi se ka ke baara kela ɲuma ye politiki koo ani jamana koow kan. An bi se ka yeɛmani ɲuma don ɲemɔɔɔw minw be maraw kɔɔɔ, ani an ka dugu misenw ka kuntigiw la. Wala ka kewalen ɲumaw dɔw sigi jekuluw kɔɔɔ o min be ni ninyɔɔɔ ye dugu misenw ka politiki koow la.

4. Vɔti koo nafa ye min ye

An b'a lɔn ko danaba caama be yen, cogo te u fe ka don politiki koo la. K'a sɔɔɔ jamana caama be yen, u ye yerema hɔɔɔɔya sira le ta sisan. O kɔɔɔ ko sira be an fe ka an ka fɔta fo vote sebew kan, o cogo la lo an bi se ka ɲeminebaa ɲenatɔmɔ min ka di an ye. Ka vote ke, o ye an ka niyɔɔɔ taali le ye jamana ka politiki koo la. Ni an b'a fe ka an ka jamana ɲamɔɔɔba ɲenatɔmɔ, ni o ye Perisidan ye, an ka ɲi k'a ke ni sobeya ye kosebe. Sani an k'an vote sebe don kesu kɔɔɔ, an ka kan ka an yeɛ ɲiniga ko ɲamɔɔɔ jume le be se ka janto egilizi koow la, wala, jume lo bi sɔn jamana denw ka ɲininan koow la?

O ɲenatɔmɔli sugu ni ka geɛ tuma dɔ, ka masɔɔɔ, a bi se ka ke ko minw beɛ be ɲamɔɔɔya ɲinina, an t'a ye min be se ka an ka diyanye koo ke. Nka o beɛ na taa, min boni lo an ɲaa na ko kojugu ke man daa ye ten, an ka kan ka ale le vote. An

ka kunafoli ɲini u ka ɲenamaya cogo la k'a u suma k'a file min ka fisa, ni a ka kan n'an ka demɛ ye.

5. Politiki koo ni Ala delili koo

A laban, an bi se ka taali ke jamana ka politiki koo la k'a an ka sinsin yɔrɔ ke an ka kekeke mina la o min ye Ala delili ye ni o be se ka danabaw bee demɛ.

«Ka daalili ke masaw ni fangatigiw ye, waasa an ka se ka to ɲasuma ni here la, ka se ka ke mɔɔɔɔɔɔɔɔ ye Ala ni mɔɔɔɔ ɲana.»

(1Timote 2.2)

Ka delili ke jamana ɲamɔɔɔɔ ye, ciden Poli ye o nafa yira an na. Jamana ɲamɔɔɔɔ mako be hakilitigiya la, walisa ka se ka latigeri ɲumaw ni a tileniw ta. U mako be majiginiya la walisa k'a famu ko olugu be masaya la ka mɔɔɔɔɔɔɔɔ diyanye koo ke ka temɛ olugu yere taaw kan kosebe. Danabaw minw fana be politiki koo la, an ka kan ka Ala deli olugu fana ye. An ka delili ke olugu ye, walisa u ka ke kantigiw ye, u kana sira di kɔrɔbɔli ma. U mako be hakilitiya ni koo faranfasi nii la.

Ni aw be danaba do lɔn min be politiki la, aw k'a jaa geleya ani k'a demɛ. Aw bi se k'aw hamina koo ni aw ka ɲininan koo fo a ye, walisa o ka se ka ke sababu ye a be taga ni aw ka koo ye ɲamɔɔɔɔ fe.

5

Danaba ka jɔɔ ye jumɛ ye murutili koo ni tagama koo min bɛ kɛ nisɔngoya koo fan fɛ

Ni sura daa sera nin jinigaliw ma ko: Yala danaba bi se ka taali kɛ murutili koo min ye ka ban baara la wala ka kɛwalenw dɔw kɛ min b'a yira ko u nisɔn man di wa? Sira bɛ danaba fɛ k'a ka dimi bɔ kɛnɛ ma k'a yira ko famaw ye latigeri min ta, ko o man di olu ye wa?

1. Ka i yɛɛ majigi faamaw kɔɔ

Ka nin yɔɔ daminɛ, an b'a fɛ k'a fɔ k'a yira ko danaba ka kan k'a yɛɛ majigi faama kɔɔ ka masɔɔ Matigi Setigi Ala de ye u bila baara la.

«Mɔɔgɔ kelen kelen bɛɛ k'a yɛɛ majigi faamaw kɔɔ olu minw b'an kunna, bari fangatigiya bɔra Ala fɛ, faama minw siginin be yen, Ala le ye olu bɛɛ sigi.

O la, mɔɔgɔ min be ban faama ta ma, o tigi fana banna Ala ka fɔta le ma, o tigi fana be jalaki ben a yɛɛ kan.

Ni mɔɔgɔ min be koɲuman kɛ, o tigi man kan ka siran kititigelaw ɲa, min be kojugu kɛ, ale lo be siran. E b'a fɛ e kana siran faama ɲa wa? Banba ka koɲuman kɛ, faama bena tila k'i tɔɔɔɲuman fɔ. Bari u be yen Ala ka baara le kama janko k'i seen bila siranuman na, nga n'i ye kojugu kɛ i ka siran,

bari a sigikun, ka maramafen d'a ma te do were ye, ka kojugukelaw jalaki. N'a b'o ke tuma min na, a be Ala ka baara le kera k'a ka dimiko yira o tigi la.

O la do, a kera wajibi ye mɔɔ k'a yere majigi faamaw kɔɔ, o kana ke ko u bena i jalaki dama, nga janko i dusu kana i jalaki.

O le kama, aw be niisara wala (niisɔngɔ) di, bari mɔɔ minw b'a minena, olu ye Ala ka baarakelaw ye.

Fɛɛn min ka kan ka di mɔɔ min ma, aw k'o di o tigi ma, nisara, ni wusuru ka kan ka di min ma, o ka di o tigi ma. Aw ka kan ka siran mɔɔ min ja, aw ka siran o tigi ja, min ka kan ni boɲa ye, aw k'o boɲa.» (Romekaw 13:1-7)

Ciden Poli y'a yira ko danaba ka kan k'a yere majigi faamaw ye. An k'an hakili jigi ko Rome danabaw tun be tagama fanga gɛɛɛn kɔɔ, fo tuma do u be u don murutili la, ka fanga koo ke. Sira tun be o danabaw nunu fe ka muruti, nka o naa taa beɛ ciden Poli tun be u jaa gɛɛɛya ko u ka u yere majigi. O cogo la, yala an bi se k'a fo ko bi danabaw ma kan ka taali ke bi tile ka murutili koow ma wala u m'an kan ka faamaw ka kɛwalenw doɔ kɔɔfo wa?

An bi na jaabili ke o koow la. An b'a fe k'a fo ko an majigilen be se ka to faamaw kɔɔ ani ka kɔɔfoɛli ke ka nesin u ka sariya sigilenw doɔ kan.

Jamana caamaw kɔɔ, u bɛ sira di mɔgɔw ka kɔɔfɔli kɛ wala ka muruti koo dɔw kɔɔɔn. Ayiwa, o b'a yira ko bi bii nin na fana, sira bɛ yen ka i ka nisɔngoya koo fɔ, fɔ ni a y'a sɔɔ ko jamana dɔw bɛ yen min tɛ sɔn o koow ma.

Ayiwa, ni sira diira ka kɔɔfɔli kɛ koo bɛnbaliw kan, an bi se ka o kɛ ka kɛɲɛ ni dan yɔɔ min yira la an ma, ka kɛɲɛ ni sariya sigilen ye. Ka taali kɛ o koo sugu nunu na, o t'a yira ko an ti boɲa lara faamaw kan, nka a b'a yira ko an b'an ka hakilinan taa le yirala faamaw la walisa u ka cogo ɲuma ta ka jamana denw demɛ.

2. Murutili koo fan jugu

An b'a fɛ ka yira ko an ka murutili koo ka kan ka kɛɲɛ ni kitabu ye min fɔ. Min ɲɛsinin lo murutili koo ma yɛɛ, ne bi sɔn ka ne nin don a la ni a y'a sɔɔ ko fɛɛ sifaw bɛɛ taani lo ka taga dɛɛ.

Ne ka miirili la, ni jama ka murutili koo bɛ yen, danaba bi se ka taali kɛ o la, ni a y'a sɔɔ ko jama murutira koo min na, ni o bɛ kɛɲɛ ni kalan tileni ye min fɔra kitabu la. Nka o murutili sugu, a kunagoya ye min ye, ni o kɛra dusu bɔ koo ye ka dama tɛmɛ, a ka gɛlen k'a lɔn ko a ti na laban kɛɛ la. Ka sɔɔ an laani b'a la ko danaba man kan ka don murutili la, min bɛ nan ni kɛɛ koo ye, wala ka kanbila kɛ walisa an ka ɲininan koo ka dafa dɔɔɔn.

Murutili bi se ka daamine nasuma na, ani ka na laban geɓema na fo yereɓine ti se ka soɔ tugu, ani o be ke sababu ye, mogo juguw bi don ka jama la muruti ani kojugu bi soɔ a la.

Ka soɔ, danaba ka kan k'a yere bo dana ni diɲe mogow ye a ka ben jini fe ni a ka nesuma koo fe, tuma min geɓeyaw bi nesin a ma. O kama, danaba ka kan ka miiri kosebe ka soɔ k'a niin don murutili dow ma.

3. Feereɓ minw an bi se ka ta k'a yira ko an nisɔn man di

Danaba bi se ka kuma wala k'a ka miiriw yira jamana ka kuntigiw ma ni baarake minaw ye wala k'a jensen fiye fe. A nisɔn man di koo min na, a bi se ka seberi ke minw bi se k'a ka kunkow jenabo. Egiliziw bi se ka u ka jemogow dow jenatomo k'a u ci faamaw ma k'a u ka nisongoya koo yira faamaw la walisa u ka feere soɔ o la. Danabaw wala egiliziw bi se ka jenkuluw do sigi walisa a ka ke kojenabo jenkulu ye, ani ka faamaw jaa geɓeya u ka se ka feere jumaw soɔ. U bi se ka cogo jini walisa ka don yoo soɔ ka u ka miirina taaw fo jabarani jaa fe, o ka ke sababu ye ka jamana kuntigiw karaba ka koow jenabo. O koo nunu bee ka kan ka ke, walisa ka baro ni fo ka ben soɔ ni jooɓon ce, ka nesin kitabu ka koo fan fe. An be nin fara kan ko jamana ka sariyaw ka kan ka labato, ka masoo jamana dow la dunuɓa koo sira ma di mogow ma u k'u ka miirina taaw yira.

4. Ka to nesuma na hali ni politiki koo mana ke cogo o cogo

Nka kunagoya ye min ye, faamaw bi ban ka lameni ke tuma do, u bi ban baro sifaw bee la ani k'u nesin politiki min be ni

sigasiga ye. Ayiwa ni fɛɛɛ sifaw bɛɛ bilara sen kan ka se ka faamaw hakili lakuraya, ni o fɛɛɛw ma dɔ ɲɛ, o wagati la aw bi n'a ye ko kanbilali koo bi damine ani keɛ bi nan. O bɛɛ n'a taa, danaba man kan ka o sira sifa ni taama, bari o bi se ka na ni dusu geɛɛya ye fɔɔ ka keɛw bangi, bɔɔɔ ni tɔɔɔ bi na fana. Ni danaba b'a fɛ k'a yeɛ faran dana ka bɔ dunuya mɔɔw la, a ka kan ka bɔ o sira sifaw la min ye dusu bɔ koo ni keɛ koo ye.

Ayiwa, ni fɛɛɛ sɔɔɔ daaw bɛɛ tuguni lo, an ka kan ka mun le ke sisan? Ayiwa ciden Piere ye ladili min di, an ka o mara an dusukun na. A tun ko:

«Ka tɔɔɔ koɲuman kosɔɔ, n'o ye Ala sago ye, o ka fisa ka tɔɔɔ kojugu kosɔɔ.»

O kɔ fɛ a y'a fɔ tugu ko:

«Ayiwa, minw ka tɔɔɔ ye Ala sago ye, olu k'u yeɛ kalifa Danbaga Ala ma. Minw ye kantigiw ye, olugu ka taga ɲa n'u ka koɲuman keli ye.»

K'a laban, k'an to danaya la ka ke jamanaden ye, sira bi an fɛ ka an nisɔngoya koo fɔ an ka faamaw ye, nka ni an bɛ o ke, an ka miiri ka kan ka to a la ko an b'a fɛ faamaw ka miiri tileni sɔɔɔ ka taga politiki koo fan fɛ. An ka nisɔngoya yira cogo ka kan ka ke ni majiginiya ye. Nka ni an ye o bɛɛ ke ka deɛɛ, ni yeɛmani ma don koow la, an ka kan ka an ka koo to

Matigi Ala bolo ka masɔɔ ale le ye Adamadenw bɛɛ ka kuntigi ye, ni a wagati seera, a bɛna wuli ka koow ɲɛnabɔ.

6 Danaba kɛra hɛɛ so jɔbaga ye

An b'a fɛ ka danabaw jaageleya ko u ka kɛ mɔgɔw ye minw kɛra hɛɛ so jɔbagaw ye. Yesu bi an ladira ten Matiyo ka kitabu kɔnɔ:

« Hɛɛɲinibaga dagamuni lo, bari u bɛna a wele ko Ala den.» (Matiyo 5:9)

1. Kibaru diman

Yesu Kirisita ka Kibaru diman bɛ hɛɛ kibaru le fɔ.

A fɔɔ, o ye kibaru ye min bɛ cɛw ni musow wele walisa u ka bɛn ɲini u ni Ala cɛ, ka masɔɔ an ka kanbilali ni an ka jurumu kɔsɔn, an bi kɛɛ la ni Matigi ye. Jɛɲɔgɔnya min tun bɛ Ala ni mɔgɔw cɛ, o cɛn na. Nka o n'a taa bɛɛ, Ala toora a ka nɛɛma na ka fɛɛɛ wɛɛ labɛn an ye, walisa an ka dusukunw ka hɛɛ denw kɛ. O de y'a to a ye a ka dence ci diɲe la, a ye an ka jururu sara gengen yiri kan. O cogo la, Matigi bi se ka yafa an ka hakɛw ma ani an bi se ka cɛ labɛni sɔɔ ni a ye.

O kɔ, nin kibaru diman ni, o min ye here kibaru ye, min bi kɔn ka maga an ni Ala ka jɛɲɔɲɔya koo la, a ka kan ka yeɓemani don mɔɲɔw ni ɲɔɲɔn cɛ, bɛn min tun bɛ u ni ɲɔɲɔn cɛ, o ka kan ka yiriwa. Egiliziw kɔɔ, danabaw welela walisa here ani bɛn ka sɔɔ balima cɛw ni balima musow cɛ. An bɛɛ ka cogow tun bɛ dana dana, nka an bɛɛ kɛra kelen ye Kirisita la, ani an ka kan ka to o kelenya. O cogo la, egiliziw kɔɔ, burujuw bɛ yen, jamanadenya bɛ yen, ani siya koo; o cogo la an bɛ nafolotigiw kunbɛn egiliziw kɔɔ, ani fantaw, cɛw ni musow, mɔɲɔ kɔɔɓaw, ni kanbelenw, mɔɲɔ minw kolola ka ɲa, ani minw ma kolo. Nka i n'a fɔ bɛɛ jɛna Kirisita ka kanuya kelen na, o de y'a to an bi se ka ɲɛnɛmaya here la ni ɲɔɲɔn cɛ. O kelenya nin ɲɔɲɔn mara man di tuma bɛɛ, tuma dɔ, kɛɓw ni woyo bi se ka an ka jɛɲɔɲɔnya ni cɛ. O cogo, i n'a fɔ an welela walisa ka here sigi, an ka kan ka cogo bɛɛ kɛ walisa ka kɛɓw mada, ani ka mɔɲɔw jaa geɓeya walisa u ka yafali ɲini u ni ɲɔɲɔn cɛ ani bɛn.

2. Here lasigibagaw

Danaba min kɛra adamaden ye, ani egilizi min kɛra kalan so ye, o fɛn fila bi se ka here baara kɛ, u bi se ka here sigi dunuya kɔɔ, o min kɛra kɛɓ koo ka dumuni ye. An b'a fɛ ka nin fara a kan ko, ni mɔɲɔ b'a fɛ ka o baara kɛ, egilizi ka kan ka kɛ here ɲeyira fɛn ye fɔɓɔ. Ka masɔɔ egilizi bi se ka here koo fɔ cogo di ni a sɔɔla ko egiliziw yɛrɛ kɔɔ, kɛɓw bɛ yen min koo ti ɲɛnabɔla ka kɛnyɛ ni kitabu ka cogo ye?

Here lasigibaga kɛra mɔɲɔ ye min bɛ baara kɛ ka here sigi yɔɔ min kɛɓ koow bɛ yen, yɔɔ min jɛɲɔɲɔnya farani koo bi

taga jɛ. Jɔlikela wala here lasigibaga ye mɔɔ ye min be cogo beɛ jini walisa here ka sɔɔ, ka sɔɔ here lasigibaga wala jɔlikela ka baara ka gelen kosebe. A miiri k'a file bon min ceena sanjii fe ani dugukolo yereyere fe. Baara min ka kan ka ke ka o bon lalaga, o baara be wagati jan ta, ani a ka gele. Nka a keri le jɔɔn te, ka masɔɔ, tuma min a bena tila, mɔɔ bena ye ko bon juma le labena ten. O cogo kelen na, mɔɔ min be here jini ani ben. O mɔɔ nin jɔɔn jee na, hakili jagabo koo le bilara ale jee na ten. Nka sira min bi ta ka se o yɔɔ la, a ka gele kosebe, a fani be ni jan sifa beɛ ye.

O cogo la, an b'a ye ko ni kele koo be yen, o bi na ni dimi ni halakili koo le ye. Ni mɔɔ do ye kojugu ke a mɔɔ jɔɔn na, wala ni jekulu do y'a ye ko do were b'a fe ka bikani koo ke a la, o koo ti kun farisogo la, a be dimi ani ka cogo jini walisa ka a ka dimi bo. Ayiwa yɔɔ min kojugu bi sara ni kojugu ye, kun koo caama bi bangi o yɔɔ la, jagamuni bi kunkɔɔta sɔɔ o yɔɔw la, benbaliya bi caaya, kɔniya koo bi caaya, fo ka se tuma do fariya koo ma.

O koo sifaw la, Kitabu bi kalan min di here koo ni ben koo la, o te diya adamaden ka farisogo la. O de y'a to, here sigibaga ka kan ka kuma jekulu fila nunu beɛ fe k'a yira u la ko here bi nan ni ben ye, ben bi nan ni denw min ye, o ka kan ni mɔɔw beɛ kelen kelen ye, o ka ji ka teme kele banbali nunu beɛ kan.

3. Hɛɛ lasigibagaw bi bɛn ni geleya minw ye

Mɔɔɔ o mɔɔɔ min ye mɔɔɔ dafalen ye, o bɛɛ b'a lɔn ko hɛɛ ka ni ka tɛmɛ kelɛw kan. Nka a ka gɛlɛn kosebɛ ka hɛɛ sɔɔ k'a mara wagati jan kɔɔ.

O kun ye min ye, minw bɛ kelɛ la, olugu ka kan ka tagama gɛlɛw dɔ daminɛ k'a ŋɛsin cɛw ni musow fan fɛ. Tagamasienw dɔ filɛ, min jalakira a mɔɔɔ ŋɔɔɔn ma, o tigi ka kan ka sɔn a ka filili ma ani k'a dabila. K'a sɔɔ a ka gɛlɛ mɔɔɔ ma ka sɔn k'a fɔ ko ale filila, a tɛ sɔn a ma pewu. Ka fara o kan, min ma jalaki, ale fana ka kan ka ban dimi bɔ ma, ka sɔn ka yafa min filila a ma. O kɔ, ni a sɔɔ la ko koo dɔ bɛ yɛn jukɔɔ, a ka fisa cogo ka sɔɔ ka o koo ŋɛnabɔ cogo ŋuma la. Wajibi lo, jɛkulu mɔɔɔw min bi ni geleya ye u ni ŋɔɔɔn cɛ, u ka kan ka sɔn ŋɔɔɔn yafali ma, ka sɔn ka dili kɛ, ka sɔn ka ban tɔɔɔw dɔw ma, walisa hɛɛ ka sɔɔ ani bɛɛ ka nafa ka sɔɔ.

Cɛlabeni sɔbɛ ti kɛ ni geleya ma sɔɔ, a bi kɛ walisa kelɛ koow ka ŋɔɔɔya. Cɛlabeni sɔbɛ ye ka bɛn sɔɔ geleyaw koo kan min bɛ mɔɔɔw fara ka bɔ ŋɔɔɔn na. Cɛlabeni sɔbɛ bɛ nganiya ŋuma ni nimisili ni yafali yira. A bɛ cogo bɛɛ lajɛni kɛ walisa cɛlabeni ka sɔɔ ka baara kɛ walisa jɛŋɔɔɔya sɔbɛ ka sɔɔ, boŋa ni kanuya ka sɔɔ tuma bɛɛ.

4. I ka kɛ hɛɛ lasigibaga ye yɔɔ min na i bi sɔɔ

Ne balimaw, aw min bɛ nin sɛbɛ kalan na, aw bi se ka aw yɛɛ ŋiniga cogo jume la aw bi se ka kɛ hɛɛ lasigibagaw ye k'a sɔɔ see sii tɛ aw ye.

Tiɲe lo, tuma min na an bi miiri here lasigibagaya koo la, lonikelaw ka koo bi na an ka miiri la. Yan, an b'a fe ka yira ko danaba bi se ka ke here lasigi baga ye, hali ni a ma ke lonikelabaa ye.

Kele koo do bi se ka wuli gwaso do kɔɔ, ceɛ ni a muso ce, wala denw ni u bangibagaw ce. Ni a sɔɔla ko danaba welela o koo suguw nunu na k'a ka demeli wala a ka ladili di, a bi se ka ke sorona don na ye ani ka demeli ke walisa celabeni barikama bi sɔɔ.

O cogo kelen na fana, kele koo bi se ka wuli teriw wala sigiɲɔɲɔɲ ce, danaba bi se ka feere werew sɔɔ, ka mɔɲɔw jaageleya here koo la, ni ɲɔɲɔɲ yafa, ni celabeni koo la.

Tuma do la, dugu deniw wala cinw doɲ kɔɔ, kele koow bi se ka sɔɔ jekuluw ni ɲɔɲɔɲ ce ka ɲesin koo caama ma. I n'a fo bolo fen dese, jii, wala gwaa loɲɔw bi se ka ke sababu ye. Kele koo werew bi se ka sɔɔ siya wala dina siraw koo la. Egiliziw bi se ka daa don o koo nunu na walisa ka kele koo ni dimi bo koo lalo, ani ka here sebe sigi min tileni be.

An bi se ka o tagamasien caama di, nka an bi miiri ko an ye min di ten, o be se ka aw jaa geleya k'aw ke here lasigibagaw ye, ka keɲe ni aw beɛ kelen kelen bi sɔɔ yɔɔ min na.

7

Danaba ni tileniya

An bi na kuma tileniya koo la, ani nafa min be sɔɔ cɛw wala musow la minw tileni be nin diɲe kɔɔ, o min fani be tilenbaliya ni soro fɛn mine na. Ka keɲe ni tubabu kan ka sɛbe min be kuma kisɛw kɔɔw yira, tileniya ye fɛn min ye, o ye kantigiya, ni mɔɔ min tɛ bɔ a ka kantigiya la soro fɛn kɔɔn. Ka fara o bɛɛ kan, mɔɔ tileni bi to a ka tileniyala tuma bɛɛ, a bi to kantigiya la, a mana kunben ni gɛleya o gɛleya ye, a bi to kantigiya la. Mɔɔ min bi sereya numa ke egilizi koo la, k'a sɔɔ ni a be a ka baara la a bi don tilenbaliya koow la, o mɔɔ sifa tɛ mɔɔ tileni ye sɛbe la.

1. Tileniya koo min fɔɔra ni talenw ye Kitabu kɔɔ

An bi na talen damaniw yira min bi sɔɔ kitabu kɔɔ:

*«Mɔɔ kɔɔɔfɛnninw koo ka go Masaba ye.
Mɔɔɔnuman koo ka d'a ye.»*

*« Fantan min taamacogo ka ni,
o ka fisa ni naloman kumakolon fɔɔbaga ye.»*

*«Fantan min taamacogo ka ni,
O ka fisa ni nafolotigi namaramɔɔ ye.»*

*«Mɔɔ min taamacogo ka ni,
o tigi be kisi.
Nga min be faan fila koo ke,*

o tigi be ben.»

2. Kantigiya

Kantigiya ye fɛn min ye, o ye nigi ye min bɛ kɛ mɔɔ kɔɔ ka tiɲe gɛɛ fɔ, ani ka ban galon koow bɛɛ ma. I bi se ka kalon tige mɔɔ ye walisa ka se ka fɛn sɔɔ. I bi se ka galon tige ka fililiw dɔw datugu, wala ka ɲɛfɛ sɔɔ koo dɔ la, wala ka kisi ɲaa gban koo dɔ la.

Kunagoya ye min ye, nanbaratɔw ka caa diɲe kɔɔ bi jago sira fan fɛ, ani bolola baara fan fɛ. I bi se ka galon tige nɔɔma la ka sanikelaw sɔɔ, wala ka kunko dɔw datugu. Danaba kɔni, ka kɛɲɛ ni kitabu kumaw ye, danaba ka kan ka tiɲe yaala fɛn bɛɛ la.

Ni an bɛ tiɲe fɔ tuma bɛɛ, o ka ɲi. Mɔɔw dɔw bi se ka an ka tiɲe fɔ nin ta, ka fɛn wɛɛ kɛ an na. Matigi b'a ɲini an fɛ ko an ka tugu tileniya la, a b'an wele walisa an ka to tileniya la, hali ni an ka tileniya bi na kɛ sababu ka an don gɛɛya dɔ la, an ka kɛ tileniw ye. Danaba ka kan k'a yɛɛ ka koo bɔ dana ni mɔɔ tɔw ye.

N'i kɛra cɛɛ wala muso tileni ye, o bi se ka ɲɛtaga dii ma. Ni mɔɔw ye an lɔn an ka tileniya la, ani an ka kantigiya la, mɔɔw bi na damine ka la an na, u bi n'a lɔn ko an ti sɔn ka olugu lafili, wala ka tɔɔ dɔ ɲini u fɛ.

3. An ka jɔ an ka kuma fɔtaw kan

Yala an kera mɔɔɔw ye min mɔɔɔ wɛrɛw bi se ka la an na wa? Yala an bi daa di mɔɔɔw ma koo min an tun t'a fɛ ka kɛ, wala see ti an fɛ ka min yɛrɛ kɛ wa? Tuma dɔ an bi sira di o koo sugu nunu ma, walisa ka an koo diya mɔɔɔw ye, k'a sɔɔɔ o koo dafa see ti an ye yɛrɛ. O cogo sugu ni b'a yira ko an sinsini tɛ, ani an bi se ka gɛlɛya sɔɔɔ a kɔ fɛ, ni an lamini mɔɔɔw y'a lɔn ko an ma kɛ mɔɔɔw ye min u bi se ka u jigi la an kan.

Tuma dɔw la o koo bi se ka se an ma, ni a sɔɔɔla ko an ma koow dɔ famu, wala ko an ti na se ka an ka daala kumaw dɔw dafa. Ni a sɔɔɔla ko an ti sera ka an ka dala kumaw dafa, o ye fiɲɛ dɔ ye ka an ka dɛsɛya koo yira. Ani mɔɔɔw bi se ka tige an ka daala kumaw dɔw ma. Ni an y'a latige ka daa di koo dɔ la, an ka kan ka koo bɛɛ kɛ ka o daa dili dafa.

4. Nanbara koo

Jamana caama na, ka sɔn nabara wari ma, wala ka a koo wajibiya, o ka caa. Ka kɛɲɛ ni siya dɔw ka landaw ye, diven koo dagalen bɛ yɛrɛ. Kitabu bɛ mun fɔ o koo la?

*«Aw ka dugu ɲamɔɔɔw kera mɔɔɔmurutininw ye,
benkannikelaw demɛbagaw lo.*

*Bonyafɛn le ka di u bɛɛ ye,
u be boli daa sanfɛnw kɔ.*

*U te falatɔ ka tiɲɛ d'a ma,
firiya muso ka koo te don u tulo la ka ye.*

O le y'a to, Matigi, Masaba, Setigi ko,

Isirayeli ka Barikatigi ko:

«Jaati! Ne bena see n keɛɲɔɲɔnw kɔɔ,
ne bena n mɔne bɔ n juguw la.» (Esayi 23-24)

Yan yɔɔ la, kira kumana nabara sifaw bɛɛ koo la ka jɛ, a ye gwansan fɛn ni dɔɔ koo far'a kan. Ala bɛ o ɲɔɲɔn mɔɲɔw jati ko a ka juguw lo. Tuma caama o gwansan fɛnw nunu bɛ kɛ ka tileniya datugu. U bɛ o kɛ ka mɔɲɔ lafilɛ, a bi se ka kɛ ko o tigi keɛɲɔɲɔn tɛ ni wari ye ka taga ni a ka koo ye kiti so. O cogo sugu bi kiti koo bari, wari tigiw le bi ɲaafɛ tuma bɛɛ, faantaw bɛ kɔfɛ tuma bɛɛ.

Ka sɔɔ Ala tileni bɛ, ani a b'a fɛ tileniya ka sɔɔ dugukolo kan. Nanbara min bi na ni kiti ye, ani ka Matigi hake ta o min ye mɔɲɔw bɛɛ ka kiti baga ye.

O de kɔsɔn Kitabu bi an ladɔniya ko an ka ban nanbara sifaw bɛɛ la. Ni mɔɲɔ dɔ b'a fɛ ka an daa tugu ni wari ye, an kana sɔn, kana a ɲini ko u ka soro fɛn d'i ma katuguni i ye nin ni nin kɛ ka di mɔɲɔ ma.

Nka an ka kan ka mun kɛ, tuma min na mɔɲɔ dɔ bɛ boli boli an ka koo la, k'a sɔɔ an yɛɛ y'a lɔn ko o tigi bɛ fɛn dɔ kɔnɔna ka bɔ an fɛ? O wagati nunu ɲɔɲɔn na, ni an m'a di, a bi se ka kɛ ko an ka koo tɛna ɲa.

A file nin ye, o de y'a to ka wari di mɔɲɔ ma walisa a ka i dɛmɛ, o man kan. Mɔɲɔ min b'a fɛ ka kɛ mɔɲɔ tileni ye, wala

min te ni foyi ye ka di mɔɔ ma walisa o tigi ka a ka koo
ɲenabɔ, o tigiw be bɔɔ a ka cen kan.

Ni a be ten, an ka kan ka mun le ke sa?

Mɔɔ beɛ ka kan ka hakili yaala, ani k'a latige a ka kan ka sira
min ta ka se k'a ka koow ɲenabɔ. Ne be miiri ko a ɲenama
ye min ye, an m'an kan ka mɔɔ deli soro fen mine la. An ka
kan ka o koo sifaw keɛ. Mɔɔ min be ban tilenbaliya koo ma,
Ala be o tigi kɔɔta.

Ka nin yɔɔ nin kun ce, ciden Piere ye min fo, an ka miiri o la,
a ko:

*«Ayiwa, minw ka tɔɔ ye Ala sago ye, olu k'u yeɛ
kalifa Danbaga Ala ma, minw ye kantigiw ye, u ka
taga ɲa n'u ka konuman keli ye.» (1Piere 4.19)*

8

Danaba ni sida koo

Ka keɲe ni an bi mɔɔw ka tile ye, ka n'a fɔ ko an farafin jamana yere, sida ka bana kise bi halakili kera hali bi.

O de y'a to, a ka fisa danaba ka o koo ta seɓe koo ye, ani ka a yere ɲininga ko a ka kan ka fere jume le ta, ka keɲe ni nin geleya ye min be barake jekuluw halakira.

1. Kalan di

A bɔni b'a ma ko mɔɔɔ kalanbaliw ka caa hali bele, o koow kibaru ani ka fara bana kan fana. An min kera danabaw ye wala egilizi, an ka kan ka kunafoli ɲuma sɔɔ ani ka o di mɔɔw ma, ka damine an ka egiliziw ni an ka cinw, ni an ka dugumiseniw la.

Yɔɔ dɔw la, ka kuma sida koo la, o ye tana ye. Mɔɔw bi siran ka kuma sida koo la. O mɔɔw ma kunafoli ɲuma sɔɔ, mɔɔɔ caama bi latigeli kolon ta u yere ye ani ka u yere bila kojugu baa bolo kan.

A kunagoya ye min ye an fe, nin seɓen kɔɔ, an ti se ka kunafoli baa di sida ka bana koo la nin seɓen kɔɔ, nka nafa b'a la an ka kuma kalan koo la, katuguni kalan ye fen ɲuma ye a be mɔɔɔ deme ka famuli ke.

2. Fɛɛɛ min bi se ka bana bali

Egilizi ka kan ka baara ke lasɔmili koo la, katuguni lasɔmili min egilizi b'a di, o ni diɲe taa ti kelen ye. Diɲe bi sɔn ka hali ka mɔɔw jaa geleya ɲamɔɔya koo la. Jatɔya koo bi buguya mɔɔw fe furu keni kɔ siya caama fe. Sida bana kise dun keni be ka don mɔɔ fe jeniya koo le fe caama, a cogo ɲuma ye min ye, o ye ka ban jeniya koo ma pewu ni furu kɔɔ te. Ka keɲe ni kitabu ka kalan di ye, jeniya koo ka kan ka sɔɔ ce ni muso fe furu keni kɔ dɔɔn. Ni mɔɔ beɛ tun bi sɔn o ladili ma, u tun bi na u yeɛ kisi bana caama ma.

Minw furula, furu ceɯ ni furu musow beɛ ka kan ka sɔn nin ladili ma. Kunagoya ye min ye, a bi sɔɔ ko tuma dɔ furu ce wala furu muso bi bɔ ani ka o bana kise ni ta kenema ka na o di a furu ce wala a furu muso ma, k'a sɔɔ o tora kantigiya la furu kɔɔ. Nin ye kojugu baa le ye ani bɔne baa! Kakalaya koo ni juguya koow ni ɲɔɔn ce bi se ka na ni geleya baa ye an lamini mɔɔw la yeɛ. O de y'a to beɛ ka kan ka miiri a ka latigew ka kɔfe koow la ka sɔɔ ka koo ke.

Nin diɲe kɔɔ, mɔɔ caama bi miiri ko kapɔti min dɔw b'a wele ko fugulan nafama, ye fɛɛɛ ye ka mɔɔ kisi sida banakise ta ma. E be mun miiri o koo la? Tiɲe lo ko kapɔti don bi jatɔyakelaw ka bana ta dɔɔya dɔɔni. O beɛ n'a taa, an t'a fe ka mɔɔw jaa geleya u ka jatɔya ke furu keni kɔ fe, wala ni furu ma ke fɔɔ. U ka kan ka u yeɛ mina fɔɔ ka se furu ma. Furu ye fen ɲuma ye ka mɔɔ tanga sida bana ma, ani o be Ala tɔɔ boɲa. O kalan cogo lo egilizi ka kan k'a di,

ani danabaw ka kan ka ke ɲeyirabagaw ye, tileniya ka kan ka ye u ka ɲenɛmaya la.

3. Danaba ka cogo sida mɔgɔ ɲefe

Kitabu bi an kalan ko: «Aw ka aw mɔgɔ ɲɔgɔnw kanu», cɔ, minw m'an kene ni sida bana bi u la, olugu le ye an ka mɔgɔ ɲɔgɔnw ye an ka kan ka minw kanu.

Nka, kunagoya ye min ye, mɔgɔ bi ban o sida bana mɔgɔw la. U ye nin ye, u tɔrɔni lo bana jugu bolo, nka mɔgɔw ka cogo o banabagatɔw ka fan fe, bi fari faga di banabagatɔ ma fɔɔ ka tɛmɛ. O cogo nin bɛɛ bɔɔra kalanbaliya le la, ani mɔgɔ ti sɔrɔ tuma dɔ ka koo dɔw ɲefɔ u ye. A kera kojugu baa ye, k'a ye ko sida mɔgɔw tɔrɔni lo, ani u kɔniyani lo u ka mɔgɔw gɛrɛfe. Ni an ma kɔrɔsili ke, an bi se k'an yere tanga u ma siranya fe ka miiri ko o bana bi na an fana mine.

Yesu ka cogo ka kan ka danabaw ɲemine. Yesu ka wagati la, sida bana tun te yen, nka mɔgɔ minw tun be ni kunatɔya bana ye, mɔgɔ tun be u mine cogo jugu la fɔɔ ka tɛmɛ. Kunatɔya bana tun be mɔgɔ min na, mɔgɔw tun be o kɔniya ani k'a u jati ko mɔgɔ nɔgɔlenw don. Kunatɔw gwasan le tun be sigi ni ɲɔgɔn ye, u yɔrɔ tun ka kan ka japa ni dugu ye, ka masɔrɔ mɔgɔ si tun te sɔn ka gere u la.

O cogo la, an bi o ɲɔgɔn le yera bi mɔgɔ ka kecogo ni mɔgɔ min be ni sida bana ye. O la, Yesu ka cogo bi se ka ke kalan ye an fe, ka masɔrɔ, Yesu yere tun bi sɔn ka taga o kunatɔw fe. A tun be u ka cogo famu ani u ka tɔrɔ farisogo la, ni

mɔɔɔw ka fan fɛ, ani miiri fan fɛ ni nii fan fɛ, u makari tun bɛ Yesu la, a tun bɛ u kanu, ani a tun bɛ dɛmɛ di u ma ka kɛɲɛ ni u bɛ min fɛ.

Sani an ka boli sida mɔɔɔw ɲɛ, sani an ka u jati ko u tɛ foyi ye, an ka kan ka taga u fɛ, ani ka yira u la ko u koo ka di an ye ani ko an bi hami ka u sɔɔn. An bi se ka u lamɛ, ani ka an ka kanuya yira u la.

An y'a ye kabini an ye nin sɛbɛ damine ko kanuya cogo yira la kitabu kɔɔɔ cogo min na, o tɛ ko an ka miiri a koo la dɔɔɔn, nka an ka kan ka fɛn kɛ k'a di mɔɔɔ tɔɔɔni ma.

Ka kɛɲɛ ni u ka cogo ye, sida banabagato mako bi fɛn caama na ka taga kɛɲɛyali koo la, mina koo la, ani nii koo la fana. Ka kɛɲɛ ni see koo min b'an fɛ, an bi se ka u dɛmɛ u bɛ furakɛ sɔɔɔ, wala ka baara deniw dɔw kalifa u ma, i n'a fɔ lukɔɔ baara. An ka teriya bi na tanuli sɔɔɔ caama ni a sɔɔɔla ko an ye u dɛmɛ nii fan fɛ, ka nin kibaru diman ko fɔ u ye o min bi sɔɔɔ kitabu kɔɔɔ. Nin an ye o kɛ, an bɛ Matigi yɛɛ ka kanuya le diira u ma.

Ala ka bɛɛ ɲɛmine ani ka bɛɛ dɛmɛ u ka se ka u mɔɔɔ ɲɔɲɔɔnw kanu, hali ni a sɔɔɔla ko a tigi bi ni sida bana ye.

Danaba, ni muso cɛ salenw ni faratɔdenw

Sida bana mana tɛmɛ fan o fan fɛ, a bɛ muso cɛ salenw ni faratɔdenw gwansan le bila a tɛmɛ yɔrɔw la. Bana wɛrɛw dɔw bɛ yen min bɛ o baara kelen fana kɛ, o ye sumaya le ye. Ka fara o kan fana, jamana dɔw bɛ yen min tɛmɛna kɛlɛw fɛ, muso cɛ salenw ni faratadenw ka caa, ani mɔɔɔ caama bɔɔra o jamana kɔɲɔ ka taga jamana wɛrɛw la. O mɔɔɔ sugu sigeni bɛ ka masɔɔ u bɛ tɔɔɔ caama sɔɔɔ. Ani a bi sɔɔɔ tuma dɔ ko mɔɔɔ dɔw bi ben barikatanw la cogo jugu la. O la, tilenbaliya bi yeɛma ka don o mɔɔɔw la ka u cogo bɛɛ yeɛma o mɔɔɔ minɛ cogo juguya sen fɛ.

O de y'a to ni sura min an bi n'a kalan, bi kuma ka taa danabaw ni egiliziw bi se ka dɛmɛli min lase mɔɔɔ tɔɔɔlenw ma, ani ka u sinsin Ala ka kuma la.

1. Ala ka makari

Sani an k'a daminɛ, an ka nin yɔɔɔ file min b'a yira an na ko Ala bi janto mɔɔɔ tɔɔɔlenw na. Ala bi makari u la kosebɛ.

*«Ka Ala to a ka yɔɔɔ senuman na,
ale lo ye falatɔ faa ye,
ale lo be firiyamusow ka tijɛ fɔ.»* (Zaburu 68.6)

Ayiwa, i n'a fɔ Matigi bi miiri ni firiyamusow ni falatɔw ye, o cogo la a b'a jini a ka jamaw fɛ ko u ka janto u la, walisa u

ka niyɔɔ ye min ye, u k'u dɛmɛ walisa u ka se k'o sɔɔ. O de y'a to Lahidu kɔɔ bɛ kuma yɔɔ caama na o koo kelen nin na.

2. Musa ka sariya koo

Ala tun ye sariya min di Musa ma, a tun fɔra o kɔɔ ka gɛɛya ko jantoli ka kɛ firiya musow ni faratadenw la. Ala ka kuma dɔ file ka taga o koo fan fɛ:

«Aw ka lonan, ni falatɔ mine ni tilenninya ye, aw kana firiyamuso ka fani ta aw ka juru kɔɔ na. Aw k'aw hakili to a la ko aw tun ye jɔɔnw ye Misira jamana na, ko Masaba aw ka Ala y'aw hɔɔnya. O kosɔn, ne b'a fɔ aw ye ko aw ka kuma nin bato.

N'i b'i ka suman tigera foro kɔɔ, n'i tɛmena dɔ kan, n'i m'o ta, i kana segi ka taga o ta tugu. O bena kɛ lonan, ni falatɔ, ani firiyamuso ta ye, janko Masaba aw ka Ala be barika don i ka baara bɛɛ la. N'i y'i ka olivuyiriw yuguyugu, deen minw tora yen, kana segi k'o tige tugu. O bena kɛ lonan, ni falatɔ, ani firiyamuso ta ye.

N'i b'i ka ɛɛzen bɔra foro kɔɔ tuma min na, deen minw tora, kana segi k'u tige. O bena kɛ lonan, ni falatɔ, ani firiyamuso ta ye.»

(Deteronome 24.17-21)

Mɔgɔ minw dɛsɛni bɛ, o beni lo ko Ala ye ciw dɔw sɛbɛ sariya kɔɔ o mɔgɔw ta fan fɛ, ani ko u mako ɲɛ koo tun labeni bɛ ka bila.

3. Ciraw ka weleli

Kunagoya ye min ye, o ye ko Ala ka mɔgɔw ma se ka Ala ka sariyaw bila kewalen na. Kamasɔɔ ni an be ciraw ka kumaw kalan, mɔgɔw min tun be mɔgɔ dɛselenw mine koo juguya, ciraw ka kuma be olugu keɛ ka ɲɛsin mɔgɔ tɔɔlenw ka minakojuguya ni binkani koow la. O de y'a to, ciraw be weleli lase jamaw la walisa u ka Matigi ka sariya bila kewale la, ani ka o mɔgɔ dɛselenw mina ni Ala kanuya ye. An ka ɲeyira kuma do kalan ka bo Zakari ka kitabu la:

«Ne Masaba, Setigi tun b'a fɔra ko: «Aw ka kiti tige k'a tilen, aw ka ɲumanya ni makari ke ɲɔgɔn ye.

Aw kana firiyamusow ni falatɔw tɔɲɔ, walima lonanw, walima fantanw. Mɔgɔ si kana miiriyajugu ta i tɔɲɔgɔn kama.» (Zakari 7.9-10)

Kitabu kɔnɔ kuma geni lo o koo fan fe. Mɔgɔ minw be geleya la, i n'a fo firiya musow ni faratadenw, ani mɔgɔ minw bolila ka taga u dogo yɔɔ wɛrɛw la, ani mɔgɔ o mɔgɔ mako be demeli la, i n'a fo fana fiye be mɔgɔ min ka farisogo la, o mɔgɔ sifa mako be marali ko ɲuma na ka keɲɛ ni sariya ka kumaw ye. O cogo kelen na, a be mɔgɔw fe ka miiri ɲuma latige walisa u mako ɲɛ fenw ka sɔɔ.

4. An bi se ka ni kalan kumaw suma ni an bi cogo ye cogoya jume la?

Ka keɲɛ ni an bi tile ye, Ala ka jama le ye egilizi ye, ani jamana caama na, egilizi farani lo ka bo jamana ka sariyaw

la. O cogo la Ala ka jamaw tɛ jɔɔɔɔw sɔɔɔ ka jamana ka sariyaw sɛbɛ. Nka an bi se k'an labɛn walisa ka mɔɔɔ tɔɔɔlɛnw ka kunkoo fɔ jamana famaw ye walisa u ka janto an ka jini koo la, o min ye mɔɔɔ tɔɔɔlɛnw ka koo ye.

Fan dɔw fɛ, ni firiyamusow ni faratadenw ni mɔɔɔ karafalenw ni fiyɛ bɛ minw farisogo la, bɛ egilizi kɔɔɔ, egilizi bi se k'a ka seko kɛ ka u dɛmɛ bolola minaw la miiri ni nii fan fɛ. O cogo la fana ni a sɔɔɔla ko see bɛ egilizi ye ka taga wari koo fan fɛ, a bɛ se ka wari jini sira dɔ labɛn o mɔɔɔw ye, minw bɛ cin kelen kɔɔɔ ni egilizi ye wala dugudeni dɔ la.

An bɛna kuma wari koo la, tiɲɛ don, tuma dɔ egiliziw tɛ ni wari ye caama, k'a sɔɔɔ wari ka baara ka caa egiliziw kɔɔɔ. O ye gɛlɛya baa ye egiliziw fɛ. N'a fɔɔra ko an k'an mɔɔɔ jɔɔɔn kanu, hali minw bɛ gɛlɛyaw kan, Ala b'a jini an fɛ ko an ka tigɛlabilali kɛ ani k'an yɛrɛ saraka u ye. O bɛɛ ra, an ka kɛ tiɲɛ fɔlaw ye. Ala t'a jini an fɛ ko an ka o doni bɛɛ ta, an ti se ka janto mɔɔɔw bɛɛ ra, an tɛ se fana ka fɛn dafabali dafa. An ka Ala deli walisa a ka hakilitiya d'an ma an ka se k'an dafa taa lɔn, ani an see danna yɔɔɔ min na, an ka sɔɔn o dan yɔɔɔ la.

Ka fara o kan, tuma dɔ ni an miiri la see koo la, wari koo le bɛ nan an ka miiri la. Tuma dɔ, an bi se ka dɛmɛli kɛ dɛsɛbagatɔw fɛ ka sɔɔɔ an ma wari bɔ. An bi se ka teriya ta ni u ye ani ka u dɛmɛ nii ani farisogo fan fɛ. An bi se ka ladili di u ma, ani k'a u dɛmɛ walisa u ka se ka baara sɔɔɔ guvɛrinima na ani lafiya bi sɔɔɔ u fɛ an tun tɛ se ka min di u ma.

Minw be an ka seɓe kalan na, ni a sɔɔla ko o dɔw barika ka dɔɔ wala see tɛ u fɛ, an b'a fɔ u ye ko u ka la a la ko Ala ma olugu kɔɔniya. Aw be na aw ka demɛ ni aw ka jigitugu ni jigi layɔɔ sɔɔ ka bɔ Ala fɛ. Ka fara o kan, Ala be o baara kalifa egilizi ma ka ɲesin min be geleya la.

10 Danaba ni sereya koo

Fɔɔ kana se sisan ma, danaba ka baara ye min ye ka ɲesin nii baara min a ka kan k'a ke jama fan fɛ, an daa ma se o ma fɔɔ. O de kɔɔɔɔ ni sura ni kɔɔɔ, an be na kuma kibarun diman ka koo la, k'a ye ko tɔɔɔ danaba be ni tɔɔɔ ye ko ciden, o kɔɔ ko mɔɔɔ min be ni kibarun diman ye k'a fɔ Yesu Kirisita ka koo la.

K'a damine, an ka Luka ka seɓe yɔɔɔ dɔ kalan:

«A y'a fɔ u ye ko: «A fɔra Ala ka kuma na ko mɔɔɔw be na Ala ka Mɔɔɔ wolomanin tɔɔɔ, k'a faga, a be na kunun a tile sabanan loon.

A ka kibarun ka kan ka fɔ siyaw be ye waasa u ka nimisa ka faran u ka kojuguw la, u ka hakew ka yafa. O ka kan ka damine Zeruzalem.

Aw ka kan ka ke o koow lakalibagaw ye, bari aw y'o ye. » (Luka 24: 46-48)

Yesu ye nin kumaw fɔ sani a ka sa ka kunu. A ye a yere yira kalandenw la walisa ka u jigi sigi ko ale kununa ka bɔ saya la ti ɲe la, ani ka ci nafama di u ma. O ci nin kuma fɔra wajuli fɔ kitabuw bɛe ra, hali ni a fɔ cogo ti kelen, nka kuma kelen lo.

1. Ci baara min kalifara egilizi ma

Yesu ye ci di an ma ko an ka taga a fɔ, ani a tintina a kan ko o kuma ka fɔ siyaw ni dugukolon bɛe jamanaw kɔɔ.

O ye nin ko baara diira an ma ka kibaru diman fɔ ani ka tiɲe kalan di Yesu Kirisita koo la. Nin kumaw ka kan ka sɔɔ o ci kumaw la ko: Yesu ye koow minw ke wagati temelenw la, i n'a fɔ a fɔra cogo min na kibaru diman fɔ kitabu nunu la. Yesu saara, a gengena yiri la, o ko a kununa ka bɔ suuw cɛma.

O temeni kɔ an ka kan ka Yesu ka ko kelenw ɲe fɔ. Yesu ka saya kɔɔ ko di? A kununi be mu yira? Mɔgɔw ka kan k'a lɔn ko o koo be ni kɔɔw ye, kamasɔɔ Ala be teme o koow kɔɔw la k'a yira ko Yesu ye Matigi kelenpe le ye, ani ko ale le sigira fen bɛe kun na! Yesu kelen le ye Kisiba ye, an bi se k'an jigi la a kan. A ka saya gengenyiri fe lo an bi se ka an ka jurumu yafa sɔɔ, an ye celabeni sɔɔ ni Ala ye ani jugu be an fe ko ɲenemaya banbali be an fe.

O kuma ye an bɛɛ taa ye, tiŋe kuma do, a bɛ kuma bɛɛ fɛ. Gengenyiri ni a kunu koo ma kɛ wagati tɛmeni jan koo ye, ani ko o koo tɛ an file bi, o tɛ. Nka ni an bɛ o kuma lamɛn, bɛɛ ka kan ka jaabili di, bɛɛ ka kan ka latigeli ta, kamasɔɔ o kuma bɛ an welela nimisili kama, ani ko an k'an jigi la Yesu Kirisita la, walisa an ka Ala ka lahiduw bɛɛ sɔɔ. O cogo la, an ka baara ma dan ka o kuma fɔ dɔɔn, nka k'a ŋeyira walisa cɛw ni musow ka sɔn o kumaw ma.

2. An bɛna o kuma fɔ mɔɔw bɛɛ ye cogo di?

An m'an kan ka mɔɔw wajibiya ko u ka sɔn o kuma ma, wala ka u karaba fanga la, wala ka a tigi bagabaga. An m'an kan fana ka mɔɔw san ni wari ye wala bololafe ye walisa u ka sɔn o kuma ma. An ma'an kan fana ka Yesu ka kuma yeɛma wala k'a nɔɔya ka fɔ u ye walisa u ka sɔn a ma. O cogo sifaw bɛɛ m'an kan. An ka kan ka o bɛɛ dabila.

Fɛɛɛw minw sigira walisa ka se ka Ala ka kuma fɔ, an ka o minɛ. Kɛwalenw ka kitabu la, an b'a ye ko cidenw tun bɛ taga yɔɔ o yɔɔ, Yesu tun ye kuma min kalifa u ma, u tun bɛ o fɔ. Dɔw tun b'a fɔ jama yɔɔw la. Dɔw tun b'a fɔ yɔɔ dogolenw na ni mɔɔw ye. Dɔw tun b'a fɔ mɔɔw ye tuma o tuma ni u ye cogo sɔɔ a fɔ koo ra. O bɛɛ ye ka u ka danaya ka sereya bɔ mɔɔw bɛɛ ye u taa yɔɔw la, baarake yɔɔw la, ani yɔɔ bɛɛ.

Ala ma an bɛɛ wele walisa an ka lɔ mɔɔw ŋaa fɛ ka a ka kuma fɔ. Nka an bɛɛ ka kan ka labɛn ka an ka danaya ka

sereya bɔ ani ka kuma Yesu koo la ni mɔɔɔ minw bɛ an gɛrɛfɛ tuma bɛɛ.

An bɛ aw jaa gɛɛya walisa aw ka tugu cogo min fɔɔra kɛwalenw ka kitabu la. An bi tile bɛ ni fɛɛrɛ caama ye ka Ala ka kuma fɔ min tun tɛ yen fɔɔ la, i n'a fɔ Arajo bon, ni televizɔn bonw, ni enterineti. I bɛ miiri mun koo la o fan fɛ?

Ala le ye o koo bɛɛ bila an sen kɔɔ walisa an ka Ala ka kuma fɔ. An ka o fɛɛrɛw ta k'u bila baara la. Hali ni o fɛɛw bɛ ni fan ɲuma ni fan juguw ye, nka Ala de ye o bila an ye walisa an ka u ta k'an ka sereya bɔ.

A nafa baa ye min ye, o ye ko danabaw bɛɛ ka kan ka sereya kɛ Yesu Kirisita koo la wagati bɛɛ ani tuma bɛɛ, wagati ɲumaw la ani wagati juguw la. Danabaw bɛɛ ka kan ka cogo bɛɛ kɛ walisa ka kibarɔ diman famu walisa ka se k'a ɲaa fɔ ka jɛ. Matigi koo ka di mɔɔɔ min ye, o tigi ka kan ka se ka lakali cogo min Ala ye baara kɛ a dusukun na. An yɛrɛ ka sereya bɔ an teriw fɛ b'a to Yesu koo bi fɔ an daaw la. A ka ɲi kɔsɛbɛ ka Yesu ka koo fɔ, ka an kanuba koo fɔ mɔɔɔw ye, ka kɛɲɛ ni Ala ye cogo min bɛɛ di an ma k'a ka kuma fɔ!!

3. Kuma min diira k'a fɔ dunuya yɔɔɔ bɛɛ la!

An bi se k'a fara a kan ko nin kuma min Yesu y'a fɔ, a fɔɔra ka di siyaw ni jamanaw bɛɛ ma ka kɛɲɛ nin kuma min fɔɔra yirali kitabu kɔɔɔ ko:

«O temenin kɔ, ne ko n be fileli ke tugu, ne ye jamaba do ye, mɔɔ si te se ka minw jati k'u daa lɔn. Jamanaw bɛɛ mɔɔɔw tun b'a la, ni siya bɛɛ. U lɔnin tun be masasigilan ni Sagaden jafɛ. Fanigwe tun b'u kaan na, tenfuraburu minenin tun b'u bolo la.» (Yirali 7:9)

Ciden yuhana ye yeli sɔɔ ka bɔ sankolola Ala ka masa sigilan gɛɛɛ, a ye diɲe mɔɔɔw bɛɛ ye u tun bɛ Ala batora. Siga siga sii tɛ o la: kibaru diman min an ka kan k'a fɔ diɲe yɔɔ bɛɛ la, o ye Ala ka sago koo ye.

A ka ni danabaw bɛɛ ka nafa don kibaru diman fɔ koo la yɔɔ wɛɛw la i n'a fɔ a yɛɛ ka yɔɔ. A bi se ka o baara ke panama Ala delili barika la. A bi se ka ke ko a yɛɛ ka duguba la, ni a yɛɛ ka dugudeniw la, siya sifa caama bɛ yen, ka bɔ jamana wɛɛw la ni siya wɛɛw la, o min ma cogo sɔɔ ka Yesu Kirisita ka kibaru diman mɛn fɔɔ. Ni anw ye cogo sɔɔ, an ka kan ka kibaru diman fɔ u ye walisa u ka se ka Yesu ka nɛɛma ni a ka kanuya nɛnɛ. An m'an kan ka o nafolo baa ni mara k'a to an kelen fɛ, k'a sɔɔ Ala y'a bila mɔɔɔw bɛɛ le ye.

11 Baara dafani koo

Nin sura nin kɔɲɔ an bɛna miiri jɛɲɔɲɔya min bɛ sɔɲɔ balimaya jɛn fɛ, ni nii baara fɛ, k'a yira ko o koo fila bɛɛ bi taga ɲɔɲɔn fɛ, mɔɲɔ ti se ka ban kelen na ka nɔɲɔ kelen na. Wagati dɔw la, miiri min ɲaa sini lo egilizi koow la, o min ye «baara dafani koo ye», ni o bi wele fana ko baara min ɲaa sini lo mɔɲɔw bɛɛ ma, ni a bɛ janto mɔɲɔ ka ɲinina koo bɛɛ ma.

1. Koow dakeɲɛ sɔɲɔ cogo (wala loyɔɲɔ ɲuma sɔɲɔ cogo)

Dɔw b'a miiri ko ka Yesu Kirisita ka koo wangola, o le ye egilizi ka baara baa ye, ani ko danabaw ka kan ka jija o dɔɲɔn na ka o baara dafa. O bɛɛ kɔ, an bi se k'a fɔ ko Adamaden ka ɲinina koo nii fan fɛ, o le ye fɛn baa ye, a gɛɛma le ye o ye! k'a sɔɲɔ o bɛɛ ka gɛɛn, o koo ye saya wala ɲɛnɛmaya koo le ye. Ka fara o kan, egilizi kelen le ye jekulu ye min bi se ka fura sɔɲɔ o koo la, ani ka jigi banbali koo fɔ.

Kibaru diman fɔ koo ka ɲi, egilizi ka ɲɛnɛmaya bɛ o la fana, an m'an kan ka to o koo bi tunu yɛɛɛ.

Danabaw dɔw bɛ yen minw bi jija mɔɲɔ ka jɛɲɔɲɔya ni politiki koo la, fɔɔ ka kibaru diman fɔ koo to gɛɛfɛ fɔɔ, ani ka ɲinɛ mɔɲɔw ka nii ka mako ɲɛ fɛnw la. Ni a bɛ o cogo la, farati b'a la, ni a y'a sɔɲɔ ko an jijalen bɛ sisan ka fɛnw ɲini nɔɔ fɛ, ani ka nii koo bila gɛɛfɛ.

Ayiwa, hali ni o farati koow be yen, a ka kan, an ka fɛɛɛ sɔɔ min daa keɲɛ na o latigeli fila nin beɛ ma: o min ye ka kibarun diman fɔ, ani a filana ye ka i mɔɔɔ ɲɔɔɔ kanu.

2. An ka ke i ko yelen

An ka kibarun diman fɔ kitabu kalan o min ye Matiyo taa ye a sura 5. 16 kalan. Yesu ye a ka kalandenw ladi ko u ka ke i ko diɲɛ ka kɔɔɔ ani diɲɛ ka yelen. Nin ɲeyirali min ye an ka lon o lon ka koo ye, o b'a yira an ma, an ka kan ka diɲɛ yeɓema ni an ka hakili kura ye cogo min na. K'a masɔɔ ni an kera danaba ye, an ka kan ka baara ke ka kojugu dɔɔɔya ani ka nii ka baara kecogo ka nafa yira: o min ye tiɲɛ, ni tileniya, ni kanuya, ani o ɲɔɔɔna caamaw dɔ.

«Aw ka kewalijumanw ke ka yeelen bo mɔɔɔw ye ten, walisa u ka aw sankolo la Faa boɲa.»
(Matiyo 5.16)

Ni Matigi ka yelen bi manamana an na i ko lanpa be yelen bo bon wala sira baaw kan cogo min na, o wagati la, mɔɔɔw bi na se ka Ala ka nɔɔɔ ye an ka ɲenemaya la. Ni o te, Matigi ka yelen min be an ka ɲenemaya manamana, mɔɔɔw be na damine ka Ala ka cogo ye an na. Ala be a yere yira ka bo an fe, ani an gerefe, o min famu ka gele.

O temeni ko, an ka kan ka an yere ɲininga koo min na, o ye nin ye ko: Ala be a yere yira an na cogo jume la?

Mɔɔɔ caama b'a fɔ ko Ala bɛ a yɛrɛ yira tuma min na an bi kumana a koo la, wala tuma min an bi a ka ɲumaya koo fɔ, wala ni an bɛ kitabu kɔnɔ kumaw ɲeyira la. O bɛɛ ye Tiɲɛ ye! Ala bɛ a yɛrɛ yira ka tɛmɛ an ka kumaw fɛ, nka, an ka nin to an hakili la ka ɲɛ, Yesu ye kalan min di Matiyo kitabu kɔnɔ an ye min kalan sisan, o tɛ. Nka Yesu fɛ, an ka yelen ka kan ka manamana walisa an bɛ koɲuma min kɛra, mɔɔɔw bɛɛ ka o ye. An ka segi a kan tugu- walisa mɔɔɔw bɛɛ ka an ka koɲuma kɛ ye, ni o tɛ, an ka kɛwalenw ni an ka kanuya min an b'a kɛ ka dɛmɛli sifaw bɛɛ kɛ, ka kan ka ye.

3. Kumaw bɛ bɔ an daaw la cogo min na, an ka kɛwalenw fana bɛ kuma ten

Ciraw y'a fɔ ko «*dugukolo bɛ na fa ni Matigi ka sebaya nɔɔɔma ye*» (Habaku 2. 14a ni Ezayi 11. 9b)

«Ala ka sebaya nɔɔɔma», o ye ka Ala ka dafaleya ka cogo lon, a ka kanuya dafani, ni a ka kantigiya dafani, ani a ka saniyali ni a ka makariba... k'a sɔɔɔ an bi se ka dugukolo fa ni o sebaya nɔɔɔma ye ni an b'a yira diɲɛ la kitabu bɛ min kalan an ye Matigi ka koo la. O cogo la, o sebaya nɔɔɔma ka kan ka ye an fana ka ɲɛnɛmaya la, ani mɔɔɔw ka kan ka o ye an ka ɲɛnɛmaya la. K'a kɔɔsi k'a ye! an ka kɛcogo la ani an kɛwalew fɛ, ni an ka kumaw fɛ. An bɛ Ala yira cogo min na, mɔɔɔw ka kan k'a ye an ka kɛwalenw na o cogo la fana. Ni o tɛ, an ka kɛwalenw ma kan ka an ka kumaw sɔɔɔ.

An bɛ ɲɛnɛmaya min na, an ka kɛwalenw bɛɛ ka kan k'a yira ko an bɛ fɛn minw bɛɛ fɔ, ko o ye tiɲɛ ye. Ni a sɔɔɔla ko an

y'a fɔ ko Ala ye kanuya ye, k'a sɔɔ an tɛ foyi kɛ k'a yira ko an bɛ an ka mɔɔ ɲɔɲɔn kanu, ayiwa mɔɔw ka teli ka tige an ka fɔtaw la. Ni an b'a fɔ ko Ala ye tiŋe ni tileniya ye, ani ka taga tilenbaliya koo dɔ kɛ, an b'an yɛɛ le wangolara ko an ye galon tigebagaw ni mɔɔ tilenbaliw le ye, ani an bɛ Ala ka nɔɔ le mafiyɛyara. An bi bɔnɔ an ka tileniya la, o dɔɔn tɛ, an ka sereya ti kɛ ni barika ye tugu. Ni an y'an ka Ala koo fɔ ko hɛɛ Ala lo, ko a bɛ yafa jurumuɔw ma, k'a sɔɔ an yɛɛ fani lo keliya la ani ka ban cɛlabeni ɲini ma, ayiwa, sɔsɔli bi don yɔɔ sɔɔ an ka ɲɛnɛmaya la, ani kibarɔ diman min an y'a fɔ, o bɛ Ala ka tɔɔ ni a ka senumaya nɔɔ.

Yɔɔ dɔw file nin ye Kitabu kɔnɔ min bɛ kuma o koo la:

*«Fɛɛn be mɔɔ min bolo n'a tɛ dɛsɛbagatɔ demɛ,
o tigi be se k'a fɔ cogo di ko ale be Ala kanu?
Ne deenw, an kan'a fɔ an daa la dɔɔn ko an
tɔɔɲɔɲɔn koo ka di an ye. Nga an k'a yira tiŋe na
n'an ka kɛwaliw ye.»* (fɔlɔ Yuhana 3:17-18)

Egilizi min bɛ kuma babaw fɔ, k'a sɔɔ a ma a ka kanuya yira a mɔɔ ɲɔɲɔn na ka ye, o b'a yira ko a tɛ Ala ka kanuya lɔn. A m'a cogo famu hali fitini, ani a tɛ se ka mɔɔ ɲɛmine walisa o tigi ka Ala ka sebaya nɔɔɔma cogo dɔn.

A nafaba ye nin ye an ka kan ka min to an hakili la. Ala bi an welela walisa an ka an mɔɔ ɲɔɲɔn kanu, ani an k'a to an mɔɔ ɲɔɲɔn ka Yesu Kirisita lɔn, ale min kelenpe ye Matigi ni Kisibaga kelenpe ye. Nin ci fila le ye nafa ye, an kana dɔ

ta ka dɔ to. O fila bɛɛ bɛ ɲɔɔɔɔ dafa, o fɛn fila bɛ Ala ka ɲɔɔɔɔ dafani le yira.

12 Danaba ni jijali

An ti se k'a sɔsɔ, danaba min b'a fɛ ka tagama ni Matigi ye ani ka sereya ɲuma sɔɔ mɔɔɔw cɛma, o bɛna kɔɔɔɔli kunbe waajibi. A mana kɛ cogo o cogo, a bɛna gɛɛya kunbɛn, ni kɔɔɔɔli, ani ka juguw sɔɔɔ. O koo nunu bɛɛ ka teli ka danaba ka nisɔɔɔɔɔɔ bɔsi, ani k'a ka fanga minɛ a la, ani k'a ɲɔɔɔ k'a don farifaga ni jigitigɛ la. O de y'a to, sani an ka nin sɛbɛ ka koo kun cɛ, an b'a fɛ ka miiri nin ɲinigali la: ne bɛna jija ka see sɔɔɔ fɛn bɛɛ la cogo jumɛ la? Gɛɛya, ni kɔɔɔɔli, ni ɲɛnɛmaya ka gɛɛya kɔɔɔ, ne bɛna kɛ cogo di ka o bɛɛ cɛtigɛ?

1. An ka tugu ciden Poli ka jijali ɲɔɔɔɔ na

A ka ɲin an ka ciden Poli ka tagama cogo ɲɔɔɔɔ ta. K'a to a ka cidenya baara la a sii tɔ bɛɛ la, Poli tɔɔɔɔla kɔsɛbɛ; an bi se k'an yɛrɛ ɲiniga ko: a kɛra cogo di ka see sɔɔɔ o gɛɛyaw bɛɛ la ten?

An ka Korɛtikaw filana sura 11kalan k'an yɛrɛ kɛɲɛ ni Poli ka gɛɛya ɲɔɔɔɔ ye, a bɛ a ka ɲɛnɛmaya cogo yira an na yɔɔɔ caama na, a ye tɔɔɔɔ sifaw min bɛɛ sɔɔɔ, k'a to saya daa fɛ,

fɛn dɛsɛra a la. A ye tɔɔɔ sifaw min sɔɔ, a ka caa ka dama tɛmɛ, an ti se k'a bɛɛ wele, nka a tagamasiyɛ dɔ ye:

«U ye ne bugɔ ni bere ye siɲɛ saba, ka ne bon ni kabakuruw ye siɲɛ kelen, kurun cenna ni ne ye siɲɛ saba. Ne ye suu kelen ni tile kelen kɛ jii kɔɔ. Ne ye n ka taama caaman kɛ seen na. Ka ne to taama na, waati caaman na gweleya sera ne ma, baji tun be ɲini ka n ta, benkannikelaw fana fɛ, gweleya sera ne ma, ne ka siya yɛɛ ye gweleya lase ne ma, ani siya wɛɛw fana, ne ye gweleya sɔɔ dugubabaw kɔɔ, ani kongo kɔɔ fana, gweleya fana sera ne ma kɔɔji kan, ani ne balimajuguw y'a kɛ gweleya sera ne ma fana. Ne sigenna baara gweleman bolo, ne ma sinɔɔ siɲɛ caaman, ne tɔɔɔla kɔɔ ni minnɔɔ bolo, tuma caaman ne tun te dumuni sɔɔ, ne tɔɔɔla nɛnɛ bolo kosɔbɛ, ne tun te fani sɔɔ k'a don fana.»
(2 Korɛntikaw 11.25-27)

Poli tɔɔɔla caama k'a sɔɔ, a jijara k'a yɛɛ koo diya Ala ye a ka sii tile baara bɛɛ la. Nka, a y'a kɛ cogo di le, ani an bi se ka kalan jume sɔɔ a ka koo la?

2. Yesu Kirisita le kɛra an ka nisɔɔndiya sababu ye

Poli tun bɛ a ka nisɔɔndiya sɔɔ ka bɔ Yesu Kirisita la, o nisɔɔndiya min ɲɔɲɔn ti sɔɔ. A ka kɛ wagati gɛlɛn ye o, wagati ɲuma lo o, a tun bɛ nisɔɔndiya. A ye dubaw min sɔɔ ka bɔ Yesu Kirisita la, a tun t'a to o bɛ tunu pewu. A tun lani bɛ a

la ko Ala min ye kanuya ye, a bɛna to ni ale ye tuma bɛɛ a ka ɲɛnɛmaya kɔɔ. Nii ka tiɲe ni min ye banbali ye o le tun b'a balo ani ka hɛɛ ni nisɔndiya di a ma.

Ni an ka nisɔndiya tun bɛ bɔ an ka fɛn sɔɔ ni an baara yɔɔw la, ayiwa o b'a sɔɔ ko gɛɛya ni kɔɔbɔli wagatiw la, an ka nisɔndiya tun bɛna ban. Ni o tun lo, an tun bɛ kɔɔ bila o la ani k'an fari faga, o la, an ka jijali koo tun bɛna gɛɛya.

An ka hakili jigi nin na ko lon dɔ Yesu ka kalandenw tun taara yɔɔ dɔ la ka kibarɔ diman fɔ. Tuma mina u bɔɔra o munumunu na ka nan, u tun fani lo ni nisɔndiya ye katuguni nijuguw tun bolila u ɲɛ. O bɛɛ ra, Yesu ye u bali ani k'a fɔ u ye ko u ka kan ka nisɔndiya kamasɔɔ u tɔɔw sebeni lo ɲɛnɛmaya sɛbɛ kɔɔ.

Nin kuma b'a yira an na ko k'an to diɲe kɔɔ, lon bɛɛ ti n'a kɛ sesɔɔli koo ye. Lonw dɔ bɛna gɛɛya, ani ni o lonw sera an ka kan ka jija, an ka kan k'an nisɔndiya n'an ka fanga sɔɔ ka bɔ fɛn min tɛ ban taa ye, o ye Ala ka kanuya ni a ka kisili ye.

3. Jigi bɛ nan ni jijali ye

An ka kitabu yɔɔ dɔ kalan tugu ka bɔ o yɔɔ fɔɔ yɔɔ la. O yɔɔ la Poli yɛɛ b'a yira ko ale jijara ka see sɔɔ gɛɛyaw kan.

«O le y'a to an jigi te tige fewu, hali n'an yɛɛ farisogo be cɛn ka taga, an nii be lakuraya loon o loon.

Waati dɔɔni tɔɔɔ minw b'an sɔɔ, o te foyi ye. An bena boɲa min sɔɔ o tɔɔɔ nin kosɔn, o ka bon haali.

fɔɔ fɛɛn yebaliw. Fɛɛn minw be ye, olu be tɛmɛ, nga fɛɛn yebaliw tɛ tɛmɛ abada.»

(2 Koretikaw 4:16-18)

Poli ye kabako kuma fɔ ko tɔɔɔ min bɛ ale sɔɔ, o ye «tɛmɛta ni a ka fiɲɛ fana»!

Katuguni Poli bɛ o gɛɛɛya nin suma ni Ala ye nɔɔɔ min labɛn a ye. Ani a y'a laban ko ale bɛ gɛɛɛya min cɛtigɛra, o tɛ suma ni jigi min bɛ ale fɛ! Ko o tɔɔɔ ni bɛ kun ale la katuguni lon bɛ na, o lon na ale bɛna a ka sara banbali sɔɔ. O de b'a yira ko jigi le bɛ danaba dɛmɛ a bɛ jija.

Jigi bɛ baara nafama kɛ mɔɔɔ ka ɲɛnɛmaya la. An bɛ degun kun an yɛrɛ la ka sɔn an ka sarakali koo la bi lon nin na n'a y'a sɔɔ ko an lani b'a la ko an ka sara labɛni bɛ an ye sankolo la. A ye miiri lakɔli denw la o min bɛ jija kalan na kosɛbɛ u ka sigɛsigɛli waatiw la, u bɛ o kɛ katuguni u b'a fɛ ka see sɔɔ ani u ka baara kanulen ɲɛnatɔmɔ. Miiri fana farikolo tulonkɛbagaw la, u bɛ u yɛrɛ bɛɛ di ka ban fɛnw dɔw la, walisa ka se o sanu fɛn dilalɛn sɔɔ a laban na. Miiri fana sɛnɛkelaw la, u bɛ tɔɔɔ u ka foro baaraw la, walisa ka se ka suma caama kan a laban na.

Danaba bɛ ni jigi fɛn min ye, o tɛmɛna o dugukolo kan fɛn nunu bɛɛ la, tuma min na an bɛna la a la ko o ye tiɲɛ ye, o

wagati la an bɛna jija lon bɛɛ bondori la ka baara kɛ Matigi ye nin dije kɔɔ.

4. Danaba ka jigi

Danaba ka jigi ye fɛn min ye, o ye kununi koo ye ka bɔ suuw cɛma, o ye ka bɔ saya la, ani ka don jɛnɛmaya banbali la, o ye badaa jɛnɛmaya le ye Matigi jɛ kɔɔ. Ka kɛɛ ni yirali kitabu ka kuma ye, kuma min bɛ an ka jɛnɛmaya cɛn, o kuma bɛɛ bɛna tunu tuma min na an bɛna kɛ an ka jɛnɛmaya kura la. Tuma min na an bɛna kɛ Matigi jɛ kɔɔ, kasi tɛna kɛ tugu, katuguni kun tɛna kɛ kasi la tugu. Jurumu wala saya tɛna kɛ tugu. An jɛ bɛna Ala yɛɛ ye, ani an bɛna to hɛɛ ni nisɔndiya, ni tileniya ani marali ko juma kɔɔ badaa.

Tijɛ lo bi, a ka gɛɛ ka o sini ka nɔɔɔ nin suma! Nka ka kɛɛ ni ciden Poli bɛ min fɔ an ye, an ka kan k'an seko bɛɛ kɛ walisa k'an ka miiri bɛɛ bila o «sini ka koo yɛbali nin kan», katuguni a bɛna fanga di an ma nin dugukolo nin kan walisa o koo bɛɛ sigɛ ka kun an na.

5. Jijali ni delili

Sani an ka tila, an bɛna yɔɔ laban dɔ kalan o min bɛ an ni jɔɔɔn cɛ ka delili nafa yira an nan. Ani an bi se ka fanga min sɔɔ Ala jɛ kɔɔ ka see sɔɔ o gɛɛya nin bɛɛ kan. Fɛn bɛɛ la, an ka kan k'a to Matigi bɛ an bila sira o bɛɛ la, an ka delili fɛ lo an bɛ an ka hɔɔɔniya ani an ka jigi sɔɔ Matigi fɛ.

K'a laban an ka ciden Poli ka delili dɔ fɔ o min bɛ kuma see sɔrɔli ni jijali koo la. O bɛɛ ye delili le ye, o delili lo an b'a labena aw ye bi ne teriw.

«O le y'a to, kabini an ye aw koo men, an be Ala daali aw ye tuma bɛɛ... O la, aw taamacogo ka se ka ben ni Matigi sago ye, ani aw koo ka diya a ye tuma bɛɛ, aw ka se ka baaranuman sifa bɛɛ ke, ani ka Ala lɔn kosɔbe.

An b'a daali ko a ka fanga d'aw ma kosɔbe a ka se bagayaba barika la, o la, aw bena se k'aw jija ka koo bɛɛ muɲu ni nisɔndiya ye.»

(Kolɔsikaw 1:9a-11)

N'aw mako b'ala a be se ka weeleli ke Pastɛr KAMBOU

Félix fɛ:

Telefɔni: + 226 76 03 19 06

Watts up: + 226 70 81 82 80

Email: fxkambou@gmail.com